

X kadencja

KANCELARIA SEJMU

Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

■ **KOMISJI NADZWYCZAJNEJ
DO ROZPATRZENIA PROJEKTÓW
USTAW DOTYCZĄCYCH STATUSU
OSOBY NAJBLIŻSZEJ W ZWIĄZKU
I UMOWY O WSPÓLNYM POŻYCIU
(NR 3)**

z dnia 13 kwietnia 2026 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia Komisji Nadzwyczajnej do rozpatrzenia projektów ustaw dotyczących statusu osoby najbliższej w związku i umowy o wspólnym pożyciu (nr 3)

13 kwietnia 2026 r.

Komisja Nadzwyczajna do rozpatrzenia projektów ustaw dotyczących statusu osoby najbliższej w związku i umowy o wspólnym pożyciu, obradująca pod przewodnictwem poseł **Urszuli Pasławskiej (PSL-TD)**, przewodniczącej Komisji, zrealizowała następujący porządek obrad:

– rozpatrzenie rządowego projektu ustawy o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (druk 2110).

W posiedzeniu udział wzięli: **Katarzyna Kotula** sekretarz stanu w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, pełnomocnik rządu do spraw równości wraz ze współpracownikami, **Magdalena Czajkowska** dyrektor Zespołu Spraw Międzynarodowych i Konstytucyjnych w Biurze Rzecznika Praw Dziecka, **Oliwia Rybczyńska-Gryguc** naczelnik Wydziału Prawa Rodzinnego Zespołu Prawa Cywilnego w Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich, **Magdalena Zawadzka** starszy specjalista w Departamencie Transferu Wiedzy i Spraw Społecznych Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, **Katarzyna Góral-Radziszewska** zastępca dyrektora Departamentu Badań Demograficznych w Głównym Urzędzie Statystycznym, **Magdalena Arendt** wiceprezes Krajowej Rady Notarialnej, **Anna Matras** analityk ds. prawnych Stowarzyszenia Amnesty International, **Annamaria Linczowska** i **Mateusz Feliks Trzaska** przedstawiciele Stowarzyszenia Kampania Przeciw Homofobii, dr n. med. **Marek Kos** naczelnny lekarz Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Bogdan Wojtów**, **Paulina Przybysz** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych; **Łukasz Nykiel**, **Adam Niewęglowski** i **Ewelina Roguska** – legislatorzy z Biura Legislacyjnego.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Dzień dobry państwu. Witam serdecznie na posiedzeniu Komisji Nadzwyczajnej do spraw rozpatrzenia projektów ustaw dotyczących statusu osoby najbliższej w związku i umowy o wspólnym pożyciu. Na podstawie listy obecności stwierdzam kworum.

Witam przede wszystkim panie i panów posłów. Witam sekretarz stanu w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, pełnomocnik rządu do spraw równości, panią Katarzynę Kotulę. Witam panią Magdalenę Arendt, wiceprezes Krajowej Rady Notarialnej. Witam przedstawicieli Rzecznika Praw Obywatelskich i Rzecznika Praw Dziecka. Witam pana profesora Marka Kosa, przedstawiciela KRUS.

Informuję państwa, że porządek dzienny dzisiejszego posiedzenia przewiduje szczegółowe rozpatrzenie rządowego projektu ustawy o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu, druk nr 2110.

10 marca br. Komisja przeprowadziła dyskusję ogólną na temat rządowych projektów ustaw z druków nr 2110 i 2111. Dzisiaj przystępujemy do rozpatrzenia pierwszego z tych projektów, który de facto ustanawia konkretne normy prawne, które są punktem wyjścia do przeprowadzenia i przepracowania w przyszłości ustawy wprowadzającej ustawę o statusie osoby najbliższej.

Szanowni państwo, następnie będziemy głosować wnioski najdalej idące. Proszę państwa posłów o przygotowanie kart do głosowania i zalogowanie się, ponieważ w pierwszej kolejności będziemy głosować wniosek, który został złożony na poprzedniej Komisji, wniosek o odrzuceniu całości projektu. Wniosek złożył pan poseł Michał Wawer. Bardzo proszę, poddaję wniosek o odrzucenie projektu ustawy pod głosowanie.

Kto jest za przyjęciem wniosku? Kto jest przeciw? Kto się wstrzymał?

Proszę o wyniki. Wniosek nie uzyskał większości. Zdecydowana większość głosów przeciw. Przeciwko wnioskowi – 8 głosów, za – 2. Nikt nie wstrzymał się od głosu.

W związku z tym mam przyjemność poinformować, że będziemy kontynuować pracę nad ustawami, które są oczekiwane i wyczekiwane przez społeczeństwo. Przypominam, że poprawki, które będziemy procedować, należy złożyć w formie pisemnej, a ustnie oczywiście je wyjaśnić i uzasadnić. Poprawki powinny zawierać konsekwencje wynikające z treści dla samego projektu oraz wskazanie potrzeby i celu zmiany.

Rozumiem, że nie złożono wniosku o wysłuchanie publiczne. Nie widzę takiego wniosku. W związku z tym przechodzimy do procedowania szczegółowego i rozpatrywania projektu ustawy. Czy pani minister na wstępie chciałaby zabrać głos?

Sekretarz stanu w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, pełnomocnik rządu do spraw równości Katarzyna Kotula:

Bardzo serdecznie dziękuję. Pani przewodnicząca, drogie prezydium, drodzy członkowie i członkinie Komisji, ale także wszystkie osoby biorące dzisiaj udział w dzisiejszym posiedzeniu. Bardzo się cieszę, że jesteśmy przed szczegółowym rozpatrzeniem projektu, na który czeka wiele osób, wielu obywateli Polski, także wiele par żyjących tak naprawdę od lat w związkach nieformalnych, w tym par jednopłciowych. Dla nich ta ustawa jest pewnym rodzajem zabezpieczenia, jest gwarantem, że ich podstawowe prawa wynikające dzisiaj po prostu ze wspólnego życia, często ze wspólnie gromadzonego majątku, ze wspólnego prowadzenia gospodarstwa domowego, stworzenia rodziny, zostaną zabezpieczone nie tylko wtedy, kiedy wszystko w życiu jest dobrze i kiedy wszyscy są szczęśliwi i zdrowi, ale także wtedy, a może przede wszystkim wtedy, kiedy – a wiemy, że los bywa przewrotny, a czasem bywa okrutny – kiedy napotykają na trudy i przeszkody w postaci czy to choroby, czy nagłej śmierci.

Ustawa główna, którą rozpatrujemy i o której będziemy dzisiaj rozmawiać, pewnie także dyskutując nad poszczególnymi poprawkami, reguluje kwestie zawierania i rozwiązywania umowy w sposób bardzo, bardzo szczegółowy. Procedura u notariusza, a potem rejestracji w urzędzie stanu cywilnego jest tutaj opisana. Oczywiście będziemy chętnie odpowiadać na wszystkie zadawane przez państwa pytania.

Wiemy, że ustawa główna jest pewnym sercem tej ustawy. Silnikiem natomiast jest ustawa wprowadzająca, która przyznaje poszczególne, konkretne uprawnienia. Natomiast wszyscy państwo wiedzą i nie jest też tajemnicą, że rozpoczynaliśmy tę dyskusję od ustawy o rejestrowanych związkach partnerskich. To były związki rejestrowane i zawierane w urzędzie stanu cywilnego. Dzisiaj mówimy o umowie cywilnoprawnej zawieranej u notariusza, rejestrowanej w urzędzie stanu cywilnego, czyli jest to kolejna wersja tego projektu.

Nie ukrywamy także, że projekt jest pewnego rodzaju konsensusem politycznym. Po to, żeby ustawa mogła przejść przez Radę Ministrów i zostać przez Radę Ministrów przyjęta, a potem znaleźć się tu, w Sejmie, musieliśmy dokonać szeregu zmian. Wydaje się też, że ten mądry i rozsądny kompromis to także dzisiaj ustawa, która jest daleka od jakichkolwiek kontrowersji. Ustawa, którą chyba dzisiaj powinni popierać wszyscy politycy i wszystkie polityczki, którzy nie tylko tworzą część koalicji rządowej 15 października, ale przede wszystkim, którzy w polskim parlamencie pracują. Bo to jest ustawa, która naprawdę daje coś obywatelom. Daje im poczucie minimalnej godności, daje im poczucie przede wszystkim bezpieczeństwa i mam nadzieję, że wspólnie w gronie 460 czy też 450 kilku posłów będziemy w stanie tę ustawę uchwalić. Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Bardzo dziękuję pani minister za ten wstęp. W związku z tym przystępujemy do szczegółowego rozpatrywania ustawy. Bardzo proszę, czy są uwagi do tytułu ustawy? Biuro Legislacyjne. Bardzo proszę.

Legislator z Biura Legislacyjnego Łukasz Nykiel:

Szanowni państwo, Wysoka Komisjo, jeśli chodzi o tytuł projektu ustawy, to Biuro ma uwagi, natomiast wydaje się, że jeszcze pani poseł Marta Stózek ma poprawki, też do tytułu, więc może w pierwszej kolejności te poprawki merytoryczne. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Bardzo proszę.

Posel Marta Stożek (Razem) – spoza składu Komisji:

Tak jest. Ja w imieniu Koła Poselskiego Razem składam poprawki mające na celu zmianę nazwy „związku zawieranego” na „związek partnerski”, bo to jest proste i jasne. Opinia publiczna, osoby zainteresowane czekają na coś takiego. W naszej opinii nie ma co tego komplikować i nazywać w jakiś dziwny sposób. Tak że wróćmy do nazwy „związek partnerski”.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Dziękuję za tę opinię. Bardzo proszę, Biuro Legislacyjne.

Legislator z BL Łukasz Nykiel:

To znaczy, Biuro Legislacyjne nie chce i nie będzie się odnosiło do zmiany, która jest proponowana przez koło poselskie. Natomiast od strony legislacyjnej chcemy tylko powiedzieć, że poprawki, które zgłasza pani poseł, to jest poprawki nr 16, 17, 18 aż do 24 włącznie, powinny być głosowane łącznie. One rzeczywiście zmieniają charakter czy konstrukcję, można powiedzieć, tego projektu. Natomiast poprawki, które były wskazane na pierwszej stronie tego materiału jako poprawki do głosowania łącznego, obejmują druk nr 2111, więc będą mogły być zgłoszone dopiero w trakcie procedowania tamtego druku. W tej chwili proponujemy głosowanie łączne poprawek nr 16–24 z tego pakietu pani poseł. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

A który to jest numer poprawki do tytułu?

Legislator z BL Łukasz Nykiel:

16.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Dobrze. Dziękuję za tę informację. To nie jest ustawa o związkach partnerskich, tylko ustawa o statusie osoby najbliższej, dlatego nie procedujemy ustawy o związkach partnerskich. Ale bardzo proszę panią minister o stanowisko.

Sekretarz stanu w KPRM, pełnomocnik rządu do spraw równości Katarzyna Kotula:

Nasze stanowisko jest negatywne i myślę, że na wstępie, na który pozwoliła pani przewodnicząca, myślę, że była możliwość wyjaśnienia, dlaczego dzisiaj zarówno tytuł, jak i konstrukcja ustawy są takie, a nie inne. To właśnie dla ustawy o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu mamy dzisiaj większość. Tak jak ustawa, o której powszechnie mówimy lex Kamilek, jest ustawą, której tytułu obywatele i obywatelki nie znają, ale działa i gwarantuje bezpieczeństwo dzieciom, tak w ustawie o statusie osoby najbliższej tak naprawdę to, co w sobie zawiera, co reguluje i co gwarantuje, wydaje nam się priorytetowe, a nie sam tytuł ustawy. Nasze stanowisko jest więc negatywne. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Dziękuję bardzo. Poddaję tę poprawkę pod głosowanie. Kto jest za przyjęciem poprawki? Czy pani poseł chciała zabrać głos? Dobrze, bardzo proszę. Pani przewodnicząca, pani marszałek Dolniak.

Posel Barbara Dolniak (KO):

To, że coś funkcjonuje, to nie oznacza, że nie musimy przyjmować rozwiązań. Proszę przeczytać uwagi dotyczące tytułu, które są zawarte w uwagach Biura Legislacyjnego. One się wydają zasadne, ponieważ ten zwrot „osoby najbliższej w związku” faktycznie nie jest doprecyzowany. To, że treść po tym... To znaczy, tytuł musi współgrać z treścią ustawy. Nie może być tak, że dopiero po przeczytaniu ustawy dopisujemy sobie do tytułu to, czego nam w tym tytule zabrakło. W związku z tym wydaje się, że propozycje zgłaszane przez Biuro Legislacyjne chyba bardziej oddadzą sens tych uwag, które podnosi Biuro Legislacyjne. No bo nie może być argumentem, że wprowadzicie tytuł jest taki, ale z ustawy wiemy, o co chodzi.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Dziękuję bardzo. Pan przewodniczący Wawer.

Posel Michał Wawer (Konfederacja):

Pani przewodnicząca, Wysoka Komisja, trzeba powiedzieć, że w zasadzie należy się zgodzić z poprawką zgłoszoną przez panią poseł Stożek, dlatego że dokładnie tego dotyczy ta ustawa. Ta ustawa dotyczy związków partnerskich. To, że nazwa w samej nazwie ustawy została przekreślona, została zmieniona nazwa tej instytucji, która ma tu być uregulowana, to, że wprowadzono

jakieś kosmetyczne zmiany na poziomie innych przepisów, nie zmienia faktu, że ta ustawa w swojej merytorycznej treści niczym się właściwie nie różni od projektów, które były składane wcześniej i dotyczyły związków partnerskich stanowiących obejście polskiej konstytucji. Projekt jest w tym sensie sprzeczny z polską konstytucją. Dotyczy związków partnerskich i dokładnie tak się powinien nazywać. Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Dziękuję bardzo. Po wysłuchaniu uwag Biura Analiz Sejmowych i poprawki pani poseł Stożek proponuję przejść do głosowania nad poprawką.

Bardzo proszę, kto jest za przyjęciem tej poprawki? Poprawek, tak. Kto jest przeciw? Kto się wstrzymał? Bardzo proszę o wyniki.

Za – głosowało 2 posłów, 10 – było przeciw, 1 osoba się wstrzymała. Poprawki nie uzyskały większości.

Proponuję, żebyśmy w dalszej części procedowali artykułami. Jeżeli artykuł będzie bardziej skomplikowany, to wówczas będziemy rozpatrywać przepisy ustępami. Bardzo proszę, Biuro Legislacyjne.

Legislator z BL Łukasz Nykiel:

Dziękuję bardzo, pani przewodnicząca. Może zanim przejdziemy do art. 1, to ja się zgłaszam, bo też mamy wątpliwości, które już tu, można powiedzieć, zaanonsowała pani poseł Barbara Dolniak. Wątpliwości co do tytułu projektu ustawy z druku nr 2110. My mamy wątpliwość co do takiego nietypowego pojęcia „osoby najbliższej w związku”. Jest to pojęcie w naszej ocenie niedoprecyzowane, o jaki związek chodzi. I w związku z tym mamy pewne wątpliwości czy tytuł projektu ustawy odpowiada zasadom techniki prawodawczej i nie narusza tych zasad w zakresie zwięzłości, adekwatności i jasności wyrażania intencji prawodawcy. W naszej ocenie tytuł ustawy wymaga dostosowania do rzeczywistej treści normatywnej. W naszej ocenie ten tytuł, który odwołuje się do statusu osoby najbliższej w związku, jest mylący, gdyż sugeruje szeroką, systemową regulację sytuacji prawnej partnerów życiowych, podczas gdy trzonem zmian jest skonstruowanie nowej, kontraktowej instytucji prawa prywatnego, to jest umowy o wspólnym pożyciu, i włączenie jej do licznych ustaw sektorowych na wzór małżeństwa.

W naszej ocenie dla zachowania przejrzystości należałoby ograniczyć tytuł do rzeczywistego przedmiotu ustawy. I tu mamy kilka propozycji. One wszystkie są jedynie propozycjami, które musiałyby być przejęte w formie poprawki poselskiej. Na przykład ustawa o umowie o wspólnym pożyciu. To jest ta propozycja. A pojęcie osoby najbliższej w związku należy pozostawić jako kategorię techniczną w przepisach szczegółowych, bez eksponowania jej w tytule aktu.

Będziemy mieli jeszcze przy art. 1 pewną propozycję, to znaczy trochę nawiążemy do tego, o czym mówimy przy tytule, natomiast tam też w art. 1 pojawia się status osoby najbliższej w związku. To też będziemy poddawać krytyce. Natomiast w zakresie tytułu ograniczę się na razie tylko do tych uwag, które przed chwilą wygłosiłem. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Bardzo dziękuję za podzielenie się tymi uwagami. Jeszcze proszę, pani marszałek Dolniak.

Poseł Barbara Dolniak (KO):

Pani przewodnicząca, ja mam propozycję, bo wiem, że mamy nie głosować ustawy jako całości, bo mogą nam wyniknąć jeszcze jakieś tematy. Może zostawmy ten tytuł i przeredagujemy go lub zostaniemy przy nim po przeanalizowaniu całej treści ustawy. Bo szczegóły tej ustawy mają wynikać z przepisów, natomiast tytuł ma obejmować klamrą całość. Więc może nie głosujemy tytułu, nie przyjmujemy jako przepracowanego i przyjętego, tylko wróćmy do niego przed głosowaniem całości ustawy i wtedy ten tytuł nam po prostu pięknie wyjdzie.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Czyta pani w moich myślach, bo dokładnie taka jest nasza intencja, aby ostatecznie po przyjęciu ustawy wprowadzającej, głosować całość, bo rzeczywiście ustawy mają skomplikowaną materię.

W związku z powyższym, skoro kolejna poprawka nie została zgłoszona w tej sprawie, tytuł zostaje przyjęty i rozpatrzony.

Art. 1. Czy są uwagi? Bardzo proszę.

Legislator z BL Łukasz Nykiel:

Dziękuję bardzo. Pani przewodnicząca, Wysoka Komisjo, może na wstępie powiem, bo to jest pierwszy artykuł projektu ustawy, że BL przygotowało zestaw czy zestawienie poprawek o charakterze redakcyjno-legislacyjnym oraz wątpliwości prawnych, które zostały doręczone do sekretariatu Wysokiej Komisji. Ufam, że państwo posłowie mają dostęp do tych uwag. To jest ten materiał taki kolorowy z uwagami na marginesie. W ramach tych uwag mamy szereg uwag technicznych, redakcyjnych. Mamy propozycję, którą poddajemy pod rozagę Wysokiej Komisji, ażeby, jeżeli nie będzie to budziło wątpliwości, w kwestiach czysto redakcyjno-technicznych udzielić upoważnienia biuru do naniesienia tych zmian w poszczególnych artykułach. Wtedy już nie będziemy zabierać głosu, zgłaszając te drobne uwagi. Będziemy zabierać głos jedynie wtedy, kiedy będziemy widzieć konieczność zgłoszenia pewnej wątpliwości, która nie została wyjaśniona w toku uzgodnień z KPRM.

Nadmienię, że te uwagi o charakterze redakcyjno-legislacyjnym, na które ewentualnie BL dostanie upoważnienie, są uzgodnione z Kancelarią Prezesa Rady Ministrów. Bardzo dziękuję pani minister oraz odpowiedniemu departamentowi w KPRM za współpracę do tej pory. I tu też prosiłbym o potwierdzenie, że te uwagi byłyby uzgodnione. To jest, jak gdyby pierwsza rzecz.

Natomiast do art. 1, poza tymi uwagami redakcyjnymi – pewnie Komisja za chwilę się wypowie, czy jest zgoda na upoważnienie BL do naniesienia tych zmian – chcielibyśmy zwrócić uwagę na wyeksponowany status osoby najbliższej w związku w art. 1, podczas gdy w zmieniających ustawach konsekwentnie występuje wyłącznie osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu. W związku z tym w naszej ocenie tu też widać rozbieżność między przedmiotem ustawy sygnalizowanym w art. 1 i tytule, a rzeczywistym głównym przedmiotem regulacji, czyli tą umową o wspólnym pożyciu. Wydaje się, że to jest rozwiązanie, które można by było analizować jako możliwe do zastosowania. To znaczy, jeśli ustawodawca chciałby utrzymać status osoby najbliższej związku jako kategorię, to można ją zdefiniować w art. 2 ustawy głównej jako skutek zawarcia umowy, ale w naszej ocenie nie eksponować w tytule ani w art. 1.

Co więcej, jak trochę nawiążemy do ustawy z druku nr 2111, tej dużej ustawy wprowadzającej, to tam w przepisach wprowadzających dodaje się osoby będące drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu obok małżonka. W bardzo wielu ustawach, w ponad 200 ustawach takie zmiany są, natomiast nie pojawia się tam osoba najbliższa w związku, co w naszej ocenie czyni art. 1 de facto deklaratywnym w tej części. Tytułuje element, którego systemowe rozciągnięcie nie następuje. Dlatego wydaje się, że można by ten art. 1 przeformułować.

Mamy pewną propozycję, ale ona oczywiście też wymagałaby wniesienia poprawki merytorycznej, czyli ustawa określa zasady zawierania, wykonywania i rozwiązywania umowy o wspólnym pożyciu oraz wynikające z niej prawa i obowiązki stron. Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Bardzo proszę panią minister.

Sekretarz stanu w KPRM, pełnomocnik rządu do spraw równości Katarzyna Kotula:

Bardzo dziękuję, pani przewodnicząca. Przyjmując uwagi Biura Legislacyjnego, a także pani poseł Dolniak, myślę, że przychylamy się do tej propozycji, żeby wrócić zarówno do tytułu, jak i w nawiązaniu do tego, do dyskusji o art. 1 i statusie osoby najbliższej w związku. Oczywiście status osoby najbliższej w związku wynika z tego, że sam status osoby najbliższej funkcjonuje już dzisiaj w polskim prawie. W szeregu ustaw znajdujemy takie odniesienie.

Powtórzę to, od czego zaczęłam, że uwspólnienie i uzgodnienie tej konkretnej wersji projektu, także w zakresie tytułu, było pewnego rodzaju konsensusem. Jeżeli będzie przychylność do tej propozycji pani poseł Dolniak, to faktycznie po przepracowaniu całej ustawy będziemy przychylni do tego, żeby wrócić do tytułu i wtedy do tego samego odniesienia w art. 1. To samo odniesienie jest jeszcze w art. 9, więc te dwie kwestie moglibyśmy zostawić sobie na koniec. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Dziękuję bardzo. Bardzo proszę. Proszę się przedstawić.

Analitik ds. prawnych Stowarzyszenia Amnesty International Anna Matras:

Dzień dobry. Anna Matras, Stowarzyszenie Amnesty International. To jest z punktu widzenia takiego bardziej prawnocząłowieczego, ale też mamy dość duże zastrzeżenia do tej konstrukcji, która z jednej strony ma być konstrukcją umowną, co już samo w sobie budzi zastrzeżenia, bo w sytuacji, kiedy jest to jedyna forma zawarcia związku dla osób tej samej płci,

jest to rozwiązanie, które ma charakter dyskryminujący i pozbawiający godności. Ale równocześnie ta dwójka konstrukcja, która z jednej strony mówi o statusie osoby cywilnej w związku i sprawia w ten sposób wrażenie, jakby to miało prowadzić do zmiany stanu cywilnego, a dowiadujemy się tak naprawdę dopiero z uzasadnienia, że jest to rozwiązanie niezmiennające stanu cywilnego, tworzy niepewność w prawie. Tworzy sytuację, w której de facto trudno uchwycić, jaka ma być istota tego związku, tej regulacji.

Ale równocześnie w naszej ocenie, i to jest uwaga o charakterze ogólnym, te projekty nie wykonują orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, co wskazywane jest jako jeden z celów powyższej ustawy, bo Europejski Trybunał Praw Człowieka wyraźnie wskazywał właśnie o rozpoznaniu w prawie jako oficjalnie uznana para. I to jest clou orzeczeń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, to jest clou tego, co powinna zapewniać ta ustawa.

Idąc też za uwagami Biura Legislacyjnego, ja się zgadzam, że ta ustawa tak naprawdę mówi o zawarciu umowy, a nie mówi o rozpoznaniu związku osób, które żyją jako partnerzy, partnerki. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Dziękuję. Dziękuję za opinię. Nie widzę kolejnych głosów. Bardzo proszę, pani marszałek Dolniak.

Poseł Barbara Dolniak (KO):

Czy my w tej chwili już rozpatrujemy art. 2, czy jeszcze jesteśmy przy art. 1?

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Art. 1.

Poseł Barbara Dolniak (KO):

To ja do art. 2 będę miała.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Dobrze. Skoro nie ma poprawek, art. 1 zostaje rozpatrzony. Art. 2. Bardzo proszę, Biuro Legislacyjne.

Legislator z BL Łukasz Nykiel:

Pani poseł Ueberhan ma poprawki, jak również ma poprawki pani poseł Marta Stożek. To są poprawki od pierwszej do siódmej. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Bardzo proszę, pani przewodnicząca.

Poseł Katarzyna Ueberhan (Lewica):

Dziękuję, pani przewodnicząca. Poprawka do art. 2 to tak naprawdę doprecyzowanie tego przepisu. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Bardzo proszę, pani poseł Stożek. Bardzo proszę.

Poseł Marta Stożek (Razem) – spoza składu Komisji:

Tak, ten pakiet poprawek zmienia miejsce...

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Która poprawka? Proszę powiedzieć, o którą poprawkę chodzi w tym pakiecie?

Poseł Marta Stożek (Razem) – spoza składu Komisji:

To jest poprawka numer 1. Ona się łączy z poprawkami do siódmej. Czyli poprawki nr 1, 2, 3, 4, 5, 6 i 7. To są poprawki, które przenoszą zawieranie tego związku do urzędu stanu cywilnego. Ponieważ w tym momencie część procedur odbywa się u notariusza, a część w Urzędzie Stanu Cywilnego. I my, jako Koło Poselskie Razem, uważamy, że wszystko powinno mieć miejsce w urzędzie stanu cywilnego. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Dziękuję bardzo. Biuro Legislacyjne.

Legislator z BL Łukasz Nykiel:

Dziękuję bardzo, pani przewodnicząca. Wysoka Komisjo, jeśli chodzi o poprawki pani poseł Marty Stożek, to proponujemy głosować je w pierwszej kolejności przed poprawkami pani poseł Ueberhan.

Jest to wbrew pozorom mniej treści, natomiast jest tu więcej zmian, jeśli chodzi o merytorykę. To znaczy, mamy zawarcie umowy nie przed notariuszem, a przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego. Proponujemy te poprawki od pierwszej do siódmej głosować łącznie.

Natomiast co do poprawki pani poseł Ueberhan, jest to poprawka nadająca brzmienie art. 2. Mamy jeszcze kilka wątpliwości prawnych, które chcielibyśmy podnieść. Uwagi redakcyjne są uwzględnione przez wnioskodawcę. Natomiast co do tych wątpliwości prawnych, to prosiłbym o spojrzenie na art. 2 ust. 2 i kwestię następującą: Art. 76 ust. 4 pkt 3 Prawa o aktach stanu cywilnego wymaga zamieszczenia informacji o wspólnych dzieciach osób zamierzających zawrzeć małżeństwo. Natomiast art. 2 ust. 2 projektu nie przewiduje odpowiednika tego wymogu, co budzi pewne wątpliwości, gdyż ustawa wprowadzająca nadaje stronom umowy liczne uprawnienia również wobec dzieci drugiej strony. Chodzi o świadczenia rodzinne, ubezpieczenia zdrowotne, opiekę, ulgi podatkowe. Zatem w tym zakresie bardzo byśmy prosili może panią poseł albo przedstawicieli rządu o odniesienie się do tej uwagi.

Kolejna uwaga dotyczy art. 2 ust. 2 i pewnego braku, który widzimy. To jest kwestia związana z pewnym brakiem symetrii z art. 76 Prawa o aktach stanu cywilnego, tym razem ust. 6, który stanowi, że zapewnienie zawiera adnotację o zweryfikowaniu danych przedstawionych przez osobę zamierzającą zawrzeć małżeństwo ze wskazaniem dokumentów, na podstawie których dokonano weryfikacji. W projekcie brakuje odpowiednika tej regulacji, co w naszej ocenie oznacza, że notariusz jedynie przyjmuje zapewnienie, ale nie jest formalnie zobowiązany do weryfikacji prawdziwości danych w nim zawartych. To rodzi pewne wątpliwości w kontekście chociażby art. 5. O art. 5 pewnie też będziemy mówić, bo też jest w tym zakresie poprawka. Art. 5 mówi o tym, że notariusz, który stwierdził istnienie przeszkody, odmawia sporządzenia aktu notarialnego. Natomiast projekt nie precyzuje, jak notariusz ma stwierdzić tę przeszkodę, skoro nie nakłada się na niego obowiązku weryfikacji. W związku z tym należałoby rozważyć w naszej ocenie dodanie w ust. 2 wymogu, by zapewnienie zawierało adnotację notariusza o zweryfikowaniu danych lub dodać odrębny ustęp normujący obowiązek i zakres tej weryfikacji. To jest druga uwaga.

Trzecia uwaga, którą mamy, dotyczy ust. 4 i też jest związana z obowiązkami notariuszy. Art. 2 ust. 4 wskazuje, że notariusz pozyskuje do zapewnienia czy do zapewnień od osób zamierzających zawrzeć umowę informacje o wykształceniu, miejscu zamieszkania, w tym o okresie przebywania na terytorium RP na obszarze danej gminy. Mamy świadomość, że analogiczny przepis jest w Prawie o aktach stanu cywilnego. Te obowiązki są nałożone tam na kierownika urzędu stanu cywilnego. Natomiast w naszej ocenie art. 2 ust. 4 może budzić wątpliwości co do zgodności z art. 51 ust. 1 konstytucji. Przepis ten mówi, że nikt nie może być obowiązany inaczej niż na podstawie ustawy do ujawnienia informacji dotyczących jego osoby. Natomiast ta niezgodność jest tu nawet bardziej z art. 51 ust. 2, który wskazuje, że władze publiczne nie mogą pozyskiwać, gromadzić i udostępniać innych informacji o obywatelach niż niezbędne w demokratycznym państwie prawnym. Wydaje się, że przede wszystkim informacja o wykształceniu nie jest niezbędna do zawarcia umowy o wspólnym pożyciu. Nie stanowi przesłanki zawarcia ani przeszkody do zawarcia umowy. Mówimy tu o art. 6 projektu. Służy wyłącznie celom statystycznym. Wydaje się, że budzi pewne wątpliwości, czy art. 51 nie jest tutaj naruszony. Wymaga to wskazania, bo to jest też ta wolność wskazana w konstytucji, która może być ograniczana, natomiast ograniczana zgodnie z konstytucją, zgodnie z art. 31 ust. 3 konstytucji. Czyli należy wykazać proporcjonalność tego rozwiązania. I tu co do tego mamy pewną wątpliwość.

Ostatnia uwaga dotyczy ust. 6. Ust. 6 wskazuje, że zapewnienia są ważne przez okres miesiąca od dnia ich złożenia przez obie osoby zamierzające zawrzeć umowę. Porównując ten okres z regulacją zawartą w art. 76 ust. 9 Prawa o aktach stanu cywilnego, który to artykuł przewiduje okres sześciu miesięcy dla zapewnienia małżeńskiego, widzimy, że tak powiem, tę niejednołitość. Czy ona jest zamierzona? To jest nasze pytanie. W naszej ocenie może to budzić pewne wątpliwości praktyczne, gdyż w tym okresie notariusz musi sporządzić umowę w formie aktu notarialnego. Strony mogą potrzebować czasu na negocjowanie części szczegółowej. To jest art. 7 ust. 3. Mamy tam wskazane postanowienia majątkowe, alimentacyjne, a także testamenty. O testamentach też pewnie przy okazji art. 7 chcielibyśmy parę słów powiedzieć. Wydaje się, że ten trzydziestodniowy termin może być niewystarczający. Zatem pytanie do przedstawicieli rządu, co stało za tym, żeby ten termin był tak krótki? Dziękuję.

Posel Katarzyna Ueberhan (Lewica):

Dziękuję. To znaczy, nie wiem, czy mam się już odnieść jako wnioskodawca do uwag Biura Legislacyjnego, bo mogę, przynajmniej w pewnym zakresie. Jest to poprawka, tak jak i pozostałe, które złożyłam, przygotowana w uzgodnieniu z panią minister i z KPRM. I jakby trochę od końca, to znaczy, jeżeli chodzi o ten termin, to faktycznie to będzie pytanie do pani minister, czy ten termin jest zamierzony i może można byłoby go wydłużyć z miesiąca do trzech miesięcy. Chyba że był taki cel i coś stoi za tym jednym miesiącem.

Co do uwag do ppkt 4 i 5, przychyliłabym się do uwag Biura Legislacyjnego i usunęłabym ppkt 4 i 5, jeżeli byłaby zgoda resortu. A co do w ogóle porównywania rozwiązań zaproponowanych w tej ustawie do art. 76, to jeżeli będziemy tak robić, to do tej dyskusji będziemy wracać co chwilę. To niestety musi zabrzmieć, że ustawa zaproponowana przez ministra ds. równości nie jest niestety ustawą o równości małżeńskiej. Jest to, tak jak zresztą mówiła sama pani minister, jest to forma kompromisu. Odnoszenie rozwiązań zaproponowanych w tej ustawie rządowej czy też w tych poprawkach do art. 76, który jednak mówi o małżeństwie, jest w mojej ocenie błędem z założenia. Bo tutaj przyświecały niestety inne założenia. Nie chcę już mówić o błędzie metodologicznym, ale art. 76 mówi o czym innym niż mówi ta ustawa. Stąd są te różnice i niestety będą. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Bardzo dziękuję. Dziękuję za wycofanie się też z części...

Posel Katarzyna Ueberhan (Lewica):

Myślę, że pani minister musiałaby się odnieść do uwag Biura Legislacyjnego. Ja się odnoszę jako wnioskodawca, ale ponieważ, tak jak mówiłam, są to poprawki przygotowane w uzgodnieniu, dlatego musimy mieć też głos pani minister. Ona jest gospodarzem tego projektu, więc musi się do tego odnieść.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

To za chwilę. Ja mam też taką prośbę do Biura Legislacyjnego i do państwa posłów, ponieważ mamy do czynienia z inną filozofią w ogóle relacji, którą proponujemy. Dzisiaj odnoszenie się przez Biuro Legislacyjne w kontekście porównania do przesłanek niezbędnych w celu zawarcia małżeństwa nie odpowiada idei i duchowi tej ustawy, ponieważ ta ustawa reguluje zupełnie inną relację na gruncie prawa cywilnego. I rzeczywiście, jeżeli będziemy za każdym razem odnosić się do aktu małżeństwa czy do zmiany stanu cywilnego, to po prostu za każdym razem będziemy to samo powtarzać.

Dlatego poproszę panią minister o odniesienie się do tych dwóch w szczególności aspektów podnoszonych przez Biuro Legislacyjne i oczywiście jednym zdaniem do kwestii już powtarzanych w kontekście poprawki partii Razem, aby ta umowa była zawierana w urzędzie stanu cywilnego. Bardzo proszę.

Sekretarz stanu w KPRM, pełnomocnik rządu do spraw równości Katarzyna Kotula:

Bardzo serdecznie dziękuję, droga pani przewodnicząca. W zakresie pytań Biura Legislacyjnego, ale także sugestii, chciałabym tylko doprecyzować. Jest przychylność z naszej strony do kwestii dotyczących ust. 4 i 5, ale chcę poprosić jeszcze raz Biuro Legislacyjne o doprecyzowanie, czy chodzi o usunięcie z przekazywania danych statystycznych dotyczących tylko wykształcenia. Panie Łukaszu, czy mogę prosić o doprecyzowanie?

Legislator z BL Łukasz Nykiel:

Tak. W naszej ocenie to przede wszystkim ta przesłanka budzi nasze wątpliwości i w kontekście...

Sekretarz stanu w KPRM, pełnomocnik rządu do spraw równości Katarzyna Kotula:

Pozostawiamy wszystkie inne dane w zakresie zbierania danych?

Legislator z BL Łukasz Nykiel:

Tak, o to nam chodziło.

Sekretarz stanu w KPRM, pełnomocnik rządu do spraw równości Katarzyna Kotula:

Dobrze. Jest też przychylność z naszej strony, jeśli chodzi o zmianę jednego miesiąca na trzy miesiące, jak najbardziej.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Dziękuję bardzo. W takim razie bardzo proszę.

Wiceprezes Krajowej Rady Notarialnej Magdalena Arendt:

Teraz mnie słyszać? Dziękuję bardzo za udzielenie głosu. Magdalena Arendt, Krajowa Rada Notarialna. Chciałam się odnieść – i już zwracaliśmy na to uwagę – krótko do treści art. 2, który przewiduje obowiązek takiego sporządzenia przez notariusza dokumentu w formie pisemnej zapewnienia co do istnienia przeszkód uniemożliwiających zawarcie umowy o wspólnym pożyciu. Zwracamy uwagę na niepełność tego zapisu. Jeżeli takie zapewnienie ma faktycznie mieć skutki, zawierać informacje o odpowiedzialności karnej, jeżeli ma odpowiadać praktyce notarialnej, to w naszej ocenie powinno to być złożenie takiego oświadczenia do protokołu. Chociażby z tego powodu, że każda inna forma, tak jak zwykła forma pisemna i jedynie poświadczenie podpisu osób składających takie oświadczenie, wyłącza traktowanie takiego dokumentu jako dokument notarialny, zawierający również weryfikację elementów takiego oświadczenia poza stwierdzeniem tożsamości. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Dziękuję bardzo. Tę poprawkę bierzemy pod uwagę do analizy. Bardzo proszę, pani marszałek Dolniak.

Poseł Barbara Dolniak (KO):

Bardzo dziękuję. Większość rzeczy, na które chciałam zwrócić uwagę, zostały już wypowiedziane. W zasadzie w tej poprzedniej wypowiedzi również. W takich ustawach zasadą powinno być oświadczenie, że składający je jest obowiązany do zawarcia klauzuli świadomości odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia. Te zapisy, które państwo przyjęliście, takie rozdrabnianie o istnieniu okoliczności wyłączających zawarcie umowy, oświadczenia, że nie są stronami, poprzez dodanie innej umowy – bo to by nam wykluczało i przedmiotową umowę oraz oświadczenia o ich stanie cywilnym – nie są w ogóle potrzebne i nie są praktykowane. Przyjmuje się, że składamy oświadczenie, że nasze oświadczenia do umowy, czyli zapisy umowy, są prawdą pod rygorem odpowiedzialności karnej. Zastępuje nam to całość tych wyliczeń, które nigdy nie będą pełne, bo nie ma takiej możliwości. Może się pojawić element, który nie będzie objęty tym wyliczeniem i zrobi nam się problem. Ogólne oświadczenie jest wystarczające i ono jest praktykowane w przepisach ustaw.

Mam jeszcze jedną prośbę. W związku z tym, że jest bardzo dużo uwag, są poprawki, które się od siebie różnią – chociażby kierownik urzędu stanu cywilnego i notariusz, czyli osoby, przed którymi będziemy składać oświadczenie woli – żebyśmy jednak nie rozdzielali tego i nie przyjmowali do poszczególnych dyskusji szeregu przepisów, chyba że wymagają łącznego głosowania, bo zaczynamy się gubić, w którym momencie rozważamy usunięcie którego z przepisów. Po prostu praca będzie jaśniejsza. Jak pani przewodnicząca zapyta, czy zgadzamy się na taką poprawkę, bo oświadczenie nie zawierało wyrażenia „innej umowy”, a to wyrażenie „innej umowy” jest niezbędne, gdyż jak nie będzie „innej umowy”, to znaczy, że tej konkretnej, którą zawieramy, też to będzie dotyczyć. Stąd też niektóre zapisy, wydawałoby się redakcyjne, mają ogromne znaczenie w zasadzie także merytoryczne. Stąd, nie wiem, jak państwo uważają, ale precyzyjność dyskusji wymaga skupienia się albo nad poprawkami głosowanymi łącznie, albo nad danym przepisem, bo po prostu umkną nam ważne elementy.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Dobrze. Dziękuję bardzo. Bardzo proszę, jeszcze pani prosiła głos.

Przedstawicielka Stowarzyszenia Kampania Przeciw Homofobii Annamaria Linczowska:

Dziękuję bardzo. Szanowni państwo, Linczowska Annamaria, Stowarzyszenie Kampania Przeciw Homofobii. Pozwolę sobie bardzo szybko się odnieść do diskutowanego art. 2 tej ustawy.

Wydaje mi się, że wiele kwestii, które było tu podnoszone, wynika właśnie z tego, że próbujemy wprowadzić instytucję, która nie jest do końca instytucją prawa cywilnego ani nie jest do końca instytucją prawa rodzinnego. Przez to musimy się posługiwać pewnego rodzaju hybrydą. Jednakże zostawiając to trochę z boku, wydaje mi się, że z braku innych kwestii, do których możemy się odnosić, innych instytucji, logiczne jest, że w swoich uwagach czy w rozmowach będziemy w pewien sposób starać się odnieść do instytucji małżeństwa jako tej instytucji, która w jakiś sposób reguluje stosunki pomiędzy dwiema osobami.

Natomiast chciałabym zwrócić uwagę na kilka kwestii. Podobnie jak już zwracał uwagę przedstawiciel Biura Legislacyjnego, nasze pewne zdziwienie budzi treść art. 2 ust. 6 i właśnie tego bardzo krótkiego okresu obowiązywania zapewnienia, co wydaje się szczególnie zaskakujące.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Tak, ale to już zostało wyjaśnione.

Przedstawicielka Stowarzyszenia Kampania Przeciw Homofobii Annamaria Linczowska:

Dobrze, OK. To bardzo szybkoitko przechodząc dalej, chciałabym jeszcze zwrócić uwagę na kwestię wymagań, które stawiamy przed notariuszem, przed którym osoby będą składać oświadczenie. Wydaje mi się, że nie dysponuje on odpowiednimi narzędziami pozwalającymi na weryfikację, czy nie zachodzą przesłanki wyłączające możliwość zawarcia umowy. Zwłaszcza że w dalszej części projektu pojawia się propozycja wyłączenia możliwości zawarcia umowy przez osoby, które zawarły umowę w celu wspólnego pożycia za granicą. Czyli na przykład w przypadku związku partnerskiego, którego Polska nie uznaje, osoby takie nie mogą w Polsce zawrzeć umowy o wspólnym pożyciu. To rodzi pytanie, w jaki sposób notariusz może zweryfikować istnienie takiej umowy lub nie i w dalszym ciągu... Ale to już może, jak będziemy rozmawiać o przesłankach wyłączających zawarcie umowy. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Dziękuję bardzo. W takim razie poddaję poprawki pod głosowanie. W pierwszej kolejności głosujemy poprawki partii Razem.

Kto jest za przyjęciem poprawek? Kto jest przeciw? Kto się wstrzymał? Proszę o wyniki.

Za – głosowała 1 osoba, 10 osób głosowało przeciw, nikt się nie wstrzymał. Poprawki nie uzyskały większości.

Przechodzimy do głosowania poprawki pani Ueberhan z korektami, które zostały już państwu przedstawione. Bardzo proszę, kto jest za przyjęciem poprawki? To zostało wyłączone.

Poseł Katarzyna Ueberhan (Lewica):

Ten przepis został skorygowany. Wykreślono wykształcenie i w miejsce jednego miesiąca mamy okres trzech miesięcy. To są zmiany, które zostały naniesione na poprawkę.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Tak. Kto jest za? Kto jest przeciw? Kto się wstrzymał? Proszę o wyniki.

Głosowało 11 posłów, 10 było za, 1 osoba była przeciw, nikt nie wstrzymał się od głosowania.

Poprawka uzyskała większość, w związku z tym art. 2 zostaje rozpatrzony.

Przechodzimy do art. 3. Biuro Legislacyjne.

Legislator z BL Łukasz Nykiel:

Szanowna pani przewodnicząca, przy art. 3 mamy poprawki. Są zgłoszone przez panią poseł Ueberhan, przez pana posła Józefaciuka oraz pana posła Wawra. Natomiast, korzystając z okazji, że jestem przy głosie, chciałem jeszcze tylko zapytać panią przewodniczącą i Wysoką Komisję, bo to chyba jednak ostatecznie nie padło, czy udzielone jest upoważnienie dla Biura, jeśli chodzi o poprawki legislacyjne, techniczno-redakcyjne?

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

To prawda, to nie padło. Rozumiem, że nie ma co do tego uwag i wątpliwości. W związku z tym oczywiście takie upoważnienie obowiązuje. Bardzo proszę, poprawki, które zostały złożone.

Poseł Katarzyna Ueberhan (Lewica):

Poprawka do art. 3 nadaje nowe brzmienie i też ma charakter porządkujący. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Bardzo proszę, pan przewodniczący Wawer.

Poseł Michał Wawer (Konfederacja):

Poprawka, którą proponuję, zmienia tę ustawę w taki sposób, aby związki partnerskie, czyli umowa o wspólnym pożyciu była możliwa wyłącznie pomiędzy mężczyzną a kobietą, zgodnie z tym, co jest zawarte w polskiej konstytucji. Nawet jeżeli ta poprawka przejdzie, to ta ustawa nadal będzie niekonstytucyjna, bo będzie wprowadzała nowy uprzywilejowany rodzaj związku, właśnie tego związku partnerskiego pod inną nazwą, który będzie alternatywą dla małżeństwa, a małżeństwo jest jedynym uprzywilejowanym konstytucyjnie rodzajem związku. Natomiast

poziom tej niekonstytucyjności w momencie, kiedy dopuszczone będą tylko związki heteroseksualne, będzie mniejszy, więc z tej perspektywy będzie to zmiana usuwająca jeden z problemów konstytucyjnych związanych z tą ustawą. W związku z tym bardzo proszę o przyjęcie poprawki.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Czy jest pan poseł Józefaciuk? Bardzo proszę.

Poseł Marcin Józefaciuk (niez.) – spoza składu Komisji:

Po części zgadzam się z przewodniczącym. Rzeczywiście, żeby naprawić konstytucyjność, to należałoby tak naprawdę zwrócić uwagę na to, że wszyscy jesteśmy równo traktowani wobec prawa. Dlatego składam poprawkę, która umożliwi zawieranie takiego związku przed urzędnikiem – powinno być napisane – urzędu stanu cywilnego. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Dobrze, dziękuję bardzo. Ja tylko przypominam po raz kolejny, że to nie jest ustawa małżeńsko-podobna. Gdyby pan przewodniczący mógł nam wskazać w konstytucji, gdzie jest zapisane ograniczenie możliwości zawarcia umowy do kobiety i mężczyzny? Bo ja tego nie odnotowałam. W którym miejscu w konstytucji jest to zapisane?

Poseł Michał Wawer (Konfederacja):

Pani przewodnicząca, wyjaśniałem to obszernie na poprzednim posiedzeniu, że przywileje zastrzeżone dla małżeństwa, takie jakie są licznie proponowane w tej ustawie dla umowy o wspólnym pożyciu, powinny pozostać zastrzeżone wyłącznie dla małżeństwa.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Dziękuję. Zrozumiałam, że konstytucja nakazuje zawieranie umów cywilnoprawnych wyłącznie przez kobietę i mężczyznę. Tak pan to przedstawił. Pani minister, bardzo proszę o stanowisko.

Sekretarz stanu w KPRM, pełnomocnik rządu do spraw równości Katarzyna Kotula:

Negatywnie.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Mamy trzy poprawki.

Sekretarz stanu w KPRM, pełnomocnik rządu do spraw równości Katarzyna Kotula:

Negatywne do poprawki wiceprzewodniczącego Wawra, negatywne do poprawki posła Józefaciuka i pozytywne do poprawki wiceprzewodniczącej Ueberhan.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Biuro Legislacyjne.

Legislator z BL Łukasz Nykiel:

Szanowna pani przewodnicząca, do poprawek zgłaszamy następujące uwagi. Pierwsza uwaga formalna, jeśli chodzi o kolejność głosowania. Najdalej idącą poprawką wydaje nam się poprawka pana posła Michała Wawra, więc proponujemy głosować ją jako pierwszą. Następnie mamy poprawkę pana posła Józefaciuka jako drugą i ostatnia w kolejności poprawka pani poseł Ueberhan. Zwracamy uwagę, że poprawka dotyczy nadania nowego brzmienia art. 3, jak również dodania art. 3a po art. 3. To jest, jeśli chodzi o kwestie formalne.

Chcielibyśmy się jeszcze odnieść do poprawki pana posła Józefaciuka oraz do poprawki pani poseł Ueberhan w pewnym zakresie. W poprawce, która umożliwia zawarcie umowy przed notariuszem lub urzędnikiem stanu cywilnego, chcielibyśmy zwrócić uwagę, że tu chyba powinno chodzić o kierownika urzędu stanu cywilnego. Jest to kwestia do doprecyzowania.

Natomiast druga kwestia jest taka, że ta poprawka nie zawiera konsekwencji, które były chociażby wskazane w poprawce pani poseł Stożek, czyli w innych przepisach, gdzie w obecnym projekcie mamy wyłącznie notariusza, te obowiązki powinny być również obowiązkami notariusza lub kierownika urzędu stanu cywilnego w zależności od tego, przed kim...

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

O jakie konsekwencje chodzi? Bo nie wiemy, o co chodzi.

Poseł Katarzyna Ueberhan (Lewica):

Pan mówi o mojej poprawce?

Legislator z BL Łukasz Nykiel:

Nie. Mówię o poprawce pana posła Józefaciuka, że rzeczywiście nie ma tu konsekwencji, więc ta poprawka ma takie uchybienie formalne, ale to oczywiście nie powoduje, że nie może być głosowana.

Jeśli chodzi o poprawkę pani poseł Ueberhan, chcielibyśmy zgłosić jedną wątpliwość do art. 3 ust. 2. Przepis brzmi, że przed przyjęciem oświadczeń, o których mowa w ust. 1, notariusz informuje osoby zawierające umowę o skutkach prawnych zawarcia umowy w celu obejścia przepisów prawa. W naszej ocenie jest to niezbyt fortunne stwierdzenie, bo sugeruje, jakby celem każdej umowy było obejście prawa i tylko wtedy istniały skutki prawne, co jest chyba niezamierzonym efektem.

Zgodnie z art. 58 § 1–3 Kodeksu cywilnego czynność prawna zmierzająca do obejścia ustawy jest nieważna, można więc rozumieć, że chodzi o poinformowanie o ryzyku nieważności. Natomiast przepis nie jest tak skonstruowany, zatem proponowalibyśmy trochę inną redakcję. Natomiast to też jest oczywiście zmiana merytoryczna i wymagałaby przeformułowania tej poprawki w tym zakresie przez panią przewodniczącą.

Przed przyjęciem oświadczeń, o których mowa w ust. 1, notariusz poucza osoby zawierające umowę o skutkach prawnych zawarcia umowy, w szczególności o nieważności postanowień zmierzających do obejścia przepisów prawa. To w naszej ocenie lepiej by oddawało intencje wnioskodawcy i nie powodowałoby niezręczności sugestii, że celem umowy jest obejście prawa. W tym zakresie to tyle. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Bardzo dziękuję. Czyli rozumiem, że jest to powtórzenie prawa z art. 58 Kodeksu cywilnego, który stanowi o nieważności czynności prawnej, jeżeli ona ma na celu obejście prawa, tak? Albo jest niezgodna z prawem, tak? Czy należy wprost wyciągnąć wnioski z tego artykułu i nie powtarzać? Tak mam rozumieć pana wypowiedź?

Legislator z BL Łukasz Nykiel:

To znaczy, szanowni państwo, można? Szanowni państwo, oczywiście przepisy Kodeksu cywilnego art. 58 są przepisami prawa powszechnie obowiązującego. Natomiast notariusz – pani prezes pewnie też to potwierdzi – przy sporządzaniu aktów notarialnych poucza strony czynności o pewnych obowiązkach i prawach wynikających z przepisów prawa powszechnie obowiązującego. Zatem, o ile, bo my tutaj nie chcemy zmieniać całej konstrukcji przepisów...

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Tylko pytanie, czy notariusz ma to wywodzić z tej ustawy, czy z Kodeksu cywilnego? Jaka jest zasada legistyczna?

Legislator z BL Łukasz Nykiel:

W naszej ocenie to powinno wynikać z projektu ustawy, że notariusz ma pouczyć o skutkach prawnych zawarcia umowy. Proponowalibyśmy więc redakcję, którą przed chwilą wygłosiłem. Natomiast oczywiście poddajemy to pod rozważę, może nawet nie na dzisiejszej Komisji, może przy drugim czytaniu. Bardzo prosimy też rząd o stanowisko. Dziękuję.

Sekretarz stanu w KPRM, pełnomocnik rządu do spraw równości Katarzyna Kotula:

Czy Biuro Legislacyjne mogłoby powtórzyć tę propozycję? Bo jesteśmy skłonni się do niej przychylić.

Legislator z BL Łukasz Nykiel:

Tak. Przed przyjęciem oświadczeń, o których mowa w ust. 1, notariusz poucza osoby zawierające umowę o skutkach prawnych zawarcia umowy, w szczególności o nieważności postanowień zmierzających do obejścia przepisów prawa.

Sekretarz stanu w KPRM, pełnomocnik rządu do spraw równości Katarzyna Kotula:

Dobrze.

Poseł Katarzyna Ueberhan (Lewica):

Ja jako wnioskodawczyni chciałabym się przychylić i zaraz skoryguję tę poprawkę, jeżeli nie ma sprzeciwu ze strony resortu.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Bardzo proszę o zabranie głosu.

Zastępca dyrektora Departamentu Badań Demograficznych Głównego Urzędu Statystycznego Katarzyna Góral-Radziszewska:

Dziękuję bardzo, pani przewodnicząca. Katarzyna Góral-Radziszewska, Główny Urząd Statystyczny. Wspominałam już na poprzednim spotkaniu, że nie dostaliśmy do konsultacji na początku roku i przekazaliśmy nieproszeni, można powiedzieć, w zeszłym tygodniu uwagi. Być może jeszcze nie dotarły.

Natomiast, przepraszam bardzo, chciałabym się jeszcze odnieść do art. 2, do którego się zgłaszałam, ale nie udało mi się zabrać głosu. Rzeczywiście, jeżeli chodzi o wykształcenie, owszem, jest to potrzebne do celów statystycznych. Natomiast wiemy, że zapytania tego typu wpływają, również o związki nieformalne, które możemy pozyskać jedynie z Narodowego Spisu Powszechnego. Są również pytania o kwestie wykształcenia i małżeństwa. Prezentujemy w podziale również według wykształcenia. Obecne rozporządzenia międzynarodowe obligują nas do prezentowania informacji również o takich umowach, związkach nieformalnych z podziałem na wykształcenie. Oczywiście na tę chwilę nie mamy źródła, żeby coś takiego sprawozdawać.

Wiem, że w ustawie o aktach stanu cywilnego jest możliwość pozyskiwania wykształcenia, aczkolwiek wiem, że przez kierowników urzędów stanu cywilnego. W związku z tym chciałabym troszeczkę obronić to wykształcenie, bo ono rzeczywiście może być przydatne i mogą być zapytania o tę informację. Zatem jeżeli jednak byłaby możliwość, to byłibyśmy wdzięczni. I też jak najbardziej bylibyśmy za usunięciem ust. 5 z art. 2.

Natomiast jeżeli chodzi o obecnie omawiany art. 3, to chcielibyśmy zaproponować w pkt 5 uzupełnienie o informacje, które są pozyskiwane właśnie odnośnie do wykształcenia, długości przebywania, i propozycje, żeby to kierownik urzędu stanu cywilnego przekazywał te informacje do statystyki publicznej, i nie na podstawie zapewnienia, tak jak to tutaj na początku było w art. 2, tylko właśnie tego ogólnego punktu umowy. Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Dziękuję bardzo. Ja tylko przytoczę art. 51 konstytucji, który mówi, że władze publiczne nie mogą pozyskiwać, gromadzić i udostępniać informacji innych o obywatelach niż niezbędne w demokratycznym państwie prawa. I mam takie przekonanie, że właśnie taka intencja towarzyszyła Biuru Legislacyjnemu. Jeżeli nie ma... Jeszcze, bardzo proszę, pani przewodnicząca, pani marszałek Dolniak. Bardzo proszę już o zwięzłe wypowiedzi.

Poseł Barbara Dolniak (KO):

Tak, tak. Ja już nie będę wracać do tematów, które zostały przedyskutowane, tylko chciałam zapytać o dwie pełnoletnie osoby. Ale właśnie teraz mi to umknęło... O! Art. 3 ust. 1: „Umowa zostaje zawarta, gdy dwie pełnoletnie osoby”. Czy musimy, nie wiem, czy to ma być doprecyzowanie? Bo przecież oświadczenie woli skutecznie może złożyć tylko osoba pełnoletnia. Jeżeli jest niepełnoletnia, to musi mieć albo osobę przedstawiciela ustawowego, albo pełnomocnika. Chciałabym więc zapytać, jaki jest cel ujęcia „dwie pełnoletnie osoby”. To jest jedna kwestia.

Co do art. 2 na przyszłość był tam gdzieś taki zapis, że dane rodziców i ewentualnie ich nazwiska rodowe. Czyli fakultatywnie zostało to wskazane. I też nie bardzo rozumiem, jaki jest cel tego. Bo wystarczy powiedzieć „Nie pamiętam, nie wiem” i tak naprawdę tego elementu nie będzie. A to oznacza, że trochę nie bardzo wiadomo, czemu ma służyć ten zapis. Jak nie chcę, to nie podam. Jak chcę, to podam. Nie ma tu żadnego rygору. Podawanie nazwisk rodowych rodziców wydaje się trochę bezprzedmiotowe, chyba że jest inna motywacja, o której nie wiem.

Ale co do uwag dotyczących art. 3 ust. 1 chciałabym po prostu zapytać ministerstwo, czemu ma służyć zapis „dwie pełnoletnie osoby”?

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Ja rozumiem, że niepełnoletnie osoby, które mają ograniczoną zdolność do czynności prawnej, również mogą zawrzeć pewne umowy. Sprawa wydaje się bardzo oczywista, ale poprosiłabym o wyjaśnienie. Słuszna uwaga. Bardzo proszę zatem pani minister... Może jeszcze poproszę o dwa głosy i wtedy pani minister... Już tylko pani i pan... Pani się zgłosiła później. Przepraszam. Bardzo proszę. Pani za panią. Tak.

Przedstawicielka Stowarzyszenia Kampania Przeciw Homofobii Annamaria Linczowska:

Ja pierwsza. Dobrze. Dziękuję serdecznie.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Ma pani minutę.

Przedstawicielka Stowarzyszenia Kampania Przeciw Homofobii Annamaria Linczowska:

Dobrze. Będzie błyskawicznie. Chciałabym zwrócić uwagę przede wszystkim na jedną kwestię, czyli na treść art. 3 ust. 7, zwłaszcza czytana w świetle art. 9 tej ustawy. Sugerowałabym rozważenie nałożenia również na kierownika urzędu stanu cywilnego zawiadomienia osób, które są stronami umowy o fakcie dokonania tego wpisu. Albowiem, jak wynika z art. 9 tej ustawy, wydaje się, że skutki związane z przyznaniem statusu osoby najbliższej zaczynają obowiązywać dopiero po dokonaniu tego wpisu.

I jednocześnie, jak zwracaliśmy uwagę w naszym stanowisku Stowarzyszenia Kampania Przeciw Homofobii, chciałabym tylko zwrócić uwagę, że art. 3 ust. 1 w zasadzie wyklucza możliwość zawarcia takiej umowy lub jakiegokolwiek uregulowania, sformalizowania związków osób tej samej płci w kontekście prawa polskiego, jeśli te osoby nie przebywają w Polsce. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Bardzo proszę.

Wiceprezes Krajowej Rady Notarialnej Magdalena Arendt:

Ja też może krótko odniosę się do ust. 2, ale też do ust. 7, który jest związany w ogóle z takim dwustopniowym trybem zawierania umowy. Na to też zwracaliśmy uwagę przy okazji opiniowania.

Naszym zdaniem ta droga wydaje się za długa, bo jest pierwszy etap zapewnienia, potem zawarcia umowy i zawiadomienia kierownika urzędu stanu cywilnego, rejestracja tego przez kierownika i zawiadomienie notariusza. W ust. 7, nawet jeżeli przyjąć, że takie zawiadomienie powinno nastąpić, nie ma informacji o terminie takiego zawiadomienia i o sposobie takiego zawiadomienia, a z tym związane jest wydawanie wypisów.

Wracając do początku, w naszej ocenie, jeżeli skutek uzyskania statusu osoby najbliższej następuje z chwilą rejestracji tego statusu, to nie ma przeciwwskazania do tego, żeby wydawać wcześniej wypisy. A taka osoba, dopiero legitymując się potwierdzeniem rejestracji, może wobec osób trzecich powoływać się na skutek, na pozostawanie w tego typu związku, co upraszcza procedurę. To rozbicie tego i potem zawiadomienie kierownika przez notariusza wydaje nam się niepotrzebne, mówiąc prostym językiem.

Jeżeli chodzi o kwestię ust. 2, czyli informowania przez notariusza o skutkach umowy w celu obejścia prawa, to też powiem krótko o praktyce notarialnej. My informujemy o skutkach zawarcia określonej umowy. Jeżeli jest tak – o czym nie wiemy – że na przykład jest zawierana pozorna umowa, która jest nieważna, to informowanie o tym, że umowa może być nieważna, może też wskazywać na wątpliwości co do skuteczności takiej umowy. Ten przepis wydaje nam się więc trochę niefortunny, bo jeżeli jest przepis, który mówi, w jakich sytuacjach zawarcie takiej umowy jest możliwe, czy chociażby niepozostawanie w związku małżeńskim, niepozostawanie w innej, że tak powiem, umowie, to sam fakt złożenia takich oświadczeń, i to jeszcze pod rygorem odpowiedzialności karnej, nie może zakładać, że ktoś ma takie intencje. Czyli z góry mówimy: zawieramy umowę, ale gdyby te oświadczenia były nieprawdziwe, to ta umowa jest nieważna. To tak krótko. Staralam się jak najprościej to przekazać.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Dziękuję bardzo. Poproszę panią minister.

Sekretarz stanu w KPRM, pełnomocnik rządu do spraw równości Katarzyna Kotula:

Myślę, że wrócę do pytania pani poseł Dolniak. Rozumiem, że poprawka nr 3 wiceprzewodniczącej posłanki Ueberhan zaopiekowuje nam osoby pełnoletnie, które znikają z tego zapisu.

Poseł Katarzyna Ueberhan (Lewica):

Tak. Przeredagowałam tę poprawkę zgodnie z uwagami Biura Legislacyjnego.

Sekretarz stanu w KPRM, pełnomocnik rządu do spraw równości Katarzyna Kotula:

Mam nadzieję, że to odpowiada na to pytanie. W zakresie pytania... Już, sekundkę. Jeśli chodzi o termin na zawiadomienie, bo część przepisów znajduje się w ustawie wprowadzającej, odnosi się do prawa o aktach stanu cywilnego. I właściwie wszystkie przepisy szczegółowe zmieniające

kwestie procedury dotyczące pasku i odnoszące się do pasku są w ustawie wprowadzającej. I to jest... 18a i 19a dodane. To jest w ustawie wprowadzającej w obecnym brzmieniu art. 172, czyli tam, gdzie wprowadzamy zmiany w ustawie Prawo o aktach stanu cywilnego. Tam jest zapis: „Po dokonaniu rejestracji statusu osoby najbliższej w związku w rejestrze stanu cywilnego, kierownik urzędu stanu cywilnego w terminie jednego dnia roboczego zawiadamia o dokonaniu rejestracji notariusza sporządzającego umowę oraz objęte nią osoby najbliższe w związku na adresy, o których mowa w art. 7 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu”.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Dziękuję bardzo. Będziemy głosować poprawki. W pierwszej kolejności, zgodnie z sugestią Biura Legislacyjnego, głosujemy poprawkę pana Michała Wawra.

Bardzo proszę, kto jest za przyjęciem poprawki? Kto jest przeciw? Kto się wstrzymał? Proszę o wyniki.

Głosowało 9 posłów, 1 osoba za, przeciw – 8. Poprawka nie otrzymała większości.

Poseł Michał Wawer (Konfederacja):

Proszę o odnotowanie jej jako wniosku mniejszości.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Jako wniosek mniejszości. Poprawka pana posła Józefaciuka. Bardzo proszę, poddaję ją pod głosowanie.

Bardzo proszę, kto jest za? Kto jest przeciw? Kto się wstrzymał? Dziękuję. Proszę o wyniki.

Głosowało 9 posłów, 1 osoba była za, 7 – przeciw, 1 osoba się wstrzymała. Poprawka nie uzyskała większości.

Przechodzimy do głosowania poprawki trzeciej, która została skorygowana zgodnie z sugestią Biura Legislacyjnego w ust. 1 pkt 2. Tylko tu czy jeszcze coś? Czy jeszcze w jednym miejscu? W ust.1 pkt 2.

Poseł Katarzyna Ueberhan (Lewica):

Tak. Czy mogę przytoczyć?

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Bardzo proszę.

Poseł Katarzyna Ueberhan (Lewica):

Notariusz poucza...

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Dobrze. Myślę, że nie ma wątpliwości. Ona została dwa razy przytoczona.

W takim razie poddaję tę poprawkę pod głosowanie. Kto jest za przyjęciem poprawki? Kto jest przeciw? Kto się wstrzymał? Proszę o wyniki.

Głosowało 11 posłów, za było 10, 1 osoba była przeciwko, nikt się nie wstrzymał. Poprawka uzyskała większość.

Przechodzimy do poprawki do art. 4.

Poseł Katarzyna Ueberhan (Lewica):

Art. 3 wraz z poprawką został rozpatrzony, tak?

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Tak. Art. 3 wraz z poprawką został rozpatrzony. Przechodzimy do art. 4. Art. 4. Bardzo proszę, czy są poprawki?

Poseł Katarzyna Ueberhan (Lewica):

Tak, są. Ja mam.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Dobrze. To najpierw poprawki, później Biuro Legislacyjne.

Poseł Katarzyna Ueberhan (Lewica):

Tak, mam poprawkę. W związku z tym, że do art. 3 dodaliśmy art. 3a, w poprawce czwartej zostało to uwzględnione. Ma ona charakter nieco porządkujący w stosunku do pierwotnej

treści art. 4. Nadajemy nowe brzmienie. Przy czym już wiem, że Biuro Legislacyjne ma uwagi co do uwzględnienia art. 3a w art. 4. Może oddamy głos Biuru Legislacyjnemu.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Dobrze. A czy są jeszcze jakieś poprawki? Nie widzę. Bardzo proszę, Biuro Legislacyjne.

Legislator z BL Łukasz Nykiel:

Szanowni państwo, jeśli chodzi o poprawkę do art. 4, to mamy pewne wątpliwości, czy on nie jest za szeroki.

Art. 3 i art. 3a zawiera przesłanki zarówno zbliżone do warunków zawarcia – to jest art. 3 – jak i przepisy, wydaje się, bardziej techniczne: opłata, przekazanie wypisu, nadanie listem poleconym, zawiadomienie o rejestracji. I teraz pytanie, czy powództwo o ustalenie nieistnienia umowy powinno obejmować również te kwestie techniczne, czyli niezachowanie terminu 7 dni na przekazanie wypisu, nie wiem, chociażby nadanie wypisu w innej formie niż list polecony czy też brak zawiadomienia notariusza przez urząd stanu cywilnego. Wydaje się, że uchybienia w tym zakresie raczej nie powinny prowadzić do nieistnienia umowy. Wydaje się, że to powództwo – przynajmniej takie jest odczucie Biura Legislacyjnego, ale bardzo prosimy też o stanowisko rządu – powinno się odnosić wyłącznie do naruszenia art. 3 tej ustawy, czyli przesłanki zawarcia tej umowy, a nie raczej art. 3 i art. 3a.

Zmiana w tym zakresie oczywiście też wymagałaby poprawki. Jest to zmiana merytoryczna.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Dziękuję bardzo. Pani minister?

Posel Katarzyna Ueberhan (Lewica):

Ja bym się chciała odnieść jako wnioskodawca do uwag Biura Legislacyjnego. Byłabym skłonna po prostu wykreślić z nadawanego brzmienia słowa „i art. 3a” i wtedy na przykład wyłączylibyśmy z tych przesłanek unieważniających ten termin siedmiodniowy. Ale tu też proszę o stanowisko resortu, pani minister, która jest gospodarzem projektu.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

I pani marszałek Dolniak.

Posel Barbara Dolniak (KO):

Pani minister, ale może wtedy to będzie takie całe. Proszę państwa, ustalenie nieistnienia jest najdalej idącą czynnością. Nawet unieważnienie jest wcześniej niż ustalenie nieistnienia, bo skutek jest od początku. W związku z tym decydować o tym powinny tylko i wyłącznie przesłanki natury merytorycznej. Bo wtedy dopiero, na bazie przesłanek merytorycznych, możemy ustalić, czy coś prawnie doszło do zawarcia, ale w sensie merytorycznym, czy też nie. Jestem w pełni, muszę przyznać, za tymi uwagami Biura Legislacyjnego, że tylko takie przesłanki mogą decydować o ustaleniu nieistnienia umowy. Ale może inni prawnicy będą mieć inne zdanie, nie wiem, a przede wszystkim ministerstwo. Dziękuję.

Posel Katarzyna Ueberhan (Lewica):

Jako wnioskodawca, przychylając się też do głosu Biura Legislacyjnego, proponowałabym nowe brzmienie tej poprawki przez wykreślenie „i art. 3a”. W pozostałym zakresie pozostałoby bez zmiany, tak?

Sekretarz stanu w KPRM, pełnomocnik rządu do spraw równości Katarzyna Kotula:

Tak. Przychylamy się do tej sugestii. Jeśli Biuro Legislacyjne się z nami zgadza, to myślę, że tak będzie najprościej tę sprawę tu wyjaśnić.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Dobrze. Dziękuję bardzo. W takim razie poprawka zostaje w tej chwili skorygowana poprzez wykreślenie w art. 4 słów „i art. 3a”.

W takim razie poddaję poprawkę pod głosowanie. Kto jest za przyjęciem poprawki? Dziękuję. Kto jest przeciw? Kto się wstrzymał? Dziękuję. Proszę o wyniki.

Głosowało 11 posłów, 10 było za, 1 osoba się wstrzymała. Poprawka wraz z autopoprawką została przyjęta.

Art. 4 został rozpatrzony.

Art. 5, bardzo proszę. Czy są poprawki?

Poseł Katarzyna Ueberhan (Lewica):

Tak, ja mam poprawkę, która też ma charakter doprecyzowujący. Doprecyzowuje okoliczności dopuszczające odmowę sporządzenia przez notariusza umowy. Biuro Legislacyjne też ma uwagi do poprawki.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Dziękuję bardzo. Biuro Legislacyjne?

Legislator z BL Łukasz Nykiel:

Dziękuję bardzo, pani przewodnicząca. Wysoka Komisjo, w art. 5 mamy rozwiązana kwestię, która była postulowana przez Biuro Legislacyjne w rozmowach z KPRM. To jest po pierwsze doprecyzowanie tego przepisu, że odmowa sporządzenia aktu notarialnego następuje w sytuacji, kiedy notariusz stwierdza istnienie przeszkody uniemożliwiającej zawarcie umowy, o której mowa w art. 6. W art. 5 w wersji z druku mieliśmy trochę inne nazewnictwo. Chodziło o przeszkody do zawarcia umowy. Nie było wprost odwołania do art. 6. Tutaj mamy pewną może nie tyle wątpliwość, co chcielibyśmy zwrócić się z takim pytaniem do strony rządowej i być może też do Krajowej Rady Notarialnej, czy w ocenie rządu i Krajowej Rady Notarialnej ust. 2, który precyzuje, komu przysługuje zażalenie i mamy odesłanie na art. 83, czyli ogólny przepis mówiący o możliwości zaskarżenia czynności notarialnej, jest tutaj wystarczający i nie ma potrzeby innego doprecyzowania w przepisach prawa o notariacie bądź w przepisach tej ustawy, tej procedury odwoławczej. Bo zgadzamy się – to też była jedna z naszych uwag – że strona powinna mieć taką możliwość odwołania. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Poproszę najpierw panią rejent o zabranie głosu, a następnie panią minister. I pani marszałek Dolniak. Bardzo proszę. Może pani marszałek pierwsza.

Poseł Barbara Dolniak (KO):

Proszę państwa, ten artykuł dotyczy stwierdzenia, że notariusz, gdy ustali przeszkody uniemożliwiające zawarcie umowy, o których mowa w art. 6... Przedmiotowy artykuł mówi o odmowie notariusza zawarcia umowy, jeżeli zajdą okoliczności, o których mowa w art. 6. Czy art. 5 nie powinien być następczym artykułem po art. 6? Bo on dotyczy skutków tego, co nie zostało zrobione w art. 6. Odmawia więc, jeżeli nie wypełniono tych uwag. A co do art. 6, to już teraz wyłania się kwestia, ponieważ w ust. 5 pkt 1 osoby pozostające w związku małżeńskim albo będące stronami umowy. No, ale jakiej? Innej? Bo widzę, że Biuro Legislacyjne dodało słowa „innej umowy”. Ale czy to jednak nie powinno być bardziej doprecyzowane? Bo... Albo będące stronami nawet innej umowy. Bo to jest trochę... My wiemy, o co chodzi, tylko przepisy nie mogą być takie, że się domyślamy i sugerujemy, o co w nich chodzi. Tak że na ten moment mam takie pytania, co nie oznacza, że nie pojawiają się... Proszę?

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Dziękuję bardzo. Bardzo proszę panią rejent.

Wiceprezes Krajowej Rady Notarialnej Magdalena Arendt:

Chciałam się odnieść do... Zakładam, że intencją tego zapisu było stworzenie czegoś, co już w ustawie Prawo o notariacie jest, tak? Być może właśnie nie intencją, tylko skutkiem. W prawie o notariacie jest zapis, który mówi, że notariusz odmawia dokonania czynności prawnej sprzecznej z prawem. Czynności notarialnej sprzecznej z prawem. Nie wskazując, co to oznacza, tylko zawierając dość szeroki zakres tego, bo okoliczności mogą być bardzo różne.

W przypadku umowy o osobie najbliższej w projekcie są wskazane wytyczne, kiedy umowa nie może być zawarta. Zatem stwierdzenie tych okoliczności skutkuje tym, że tutaj nawet bez tego przepisu zostałby uruchomiony proces odmowy. Pytanie pierwsze więc, czy chodziło o inny tryb do odmowy, czy ten tryb, który już mamy w ustawie Prawo o notariacie, dający możliwość, a właściwie nie możliwość, tylko nakładający na notariusza obowiązek odmowy, nie jest wystarczający.

W naszej ocenie, jeżeli nie ma podstaw do tego, żeby tworzyć jakiś inny, alternatywny tryb, być może należałoby się odnieść i wskazać, że tutaj stosuje się przepisy wynikające z art. 81 ustawy Prawo o notariacie.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Dobrze. Rozumiem, że w pani ocenie jest to powtórzenie prawa, które już jest obecne. Ta norma prawna jest już w ustawie o notariacie i nie ma konieczności, aby wpisywać to...

Wiceprezes Krajowej Rady Notarialnej Magdalena Arendt:

Ratio legis tego zapisu jest takim, że tak powiem, wprowadzeniem elementu bezpieczeństwa, żeby nie były zawierane umowy w sytuacji, kiedy przepisy nie pozwalają na zawarcie takiej umowy, kiedy oczywiście notariusz może to stwierdzić i wtedy odmawia. Natomiast są pewne wątpliwości co do tego, bo ten przepis brzmi trochę inaczej. On mówi o przeszkodach. A nasz przepis ustawy Prawo o notariacie odnosi się do sprzeczności z prawem.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Jest zdecydowanie szerszy, ponieważ art. 6 de facto zawęża ten katalog. Tak to rozumiem. Bardzo proszę, pani minister.

Sekretarz stanu w KPRM, pełnomocnik rządu do spraw równości Katarzyna Kotula:

Dobrze. Odnosząc się najpierw... Mam nadzieję, że mnie słyhać. Odnosząc się najpierw, oczywiście że chodziło nam o tryb z ustawy o notariacie. Sugestia Biura Legislacyjnego była taka, żeby ten ust. 2 się pojawił. Natomiast zastanawiam się rzeczywiście, czy nie... Odnoszę się tutaj do poprawki wnioskodawczyni, pani wiceprzewodniczącej Ueberhan, czy być może na tym etapie jej po prostu nie wycofać i inaczej ją sformułować.

Poseł Katarzyna Ueberhan (Lewica):

Ja bym na ten moment wycofała tę poprawkę. Jedyne, co w tym momencie wymaga de facto korekty w art. 5, to żeby słowo „dla” zamienić na słowo „do”. W pozostałym zakresie na dzisiaj pozostawiłabym art. 5 bez zmiany. Jedynie z taką zmianą redakcyjną, językową.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Bardzo proszę, Biuro Legislacyjne.

Legislator z BL Łukasz Nykiel:

Dziękuję bardzo, pani przewodnicząca. Wysoka Komisjo, to co powiedziała pani wiceprezes Krajowej Rady Notarialnej, chyba trochę jednak rzuca nowe światło na art. 5. W tym sensie nowe światło, że rzeczywiście wskazane zostało, że art. 81 Prawo o notariacie zawiera ten ogólny przepis mówiący o tym, że notariusz ma obowiązek odmówienia dokonania czynności notarialnej sprzecznej z prawem. Jest to, można powiedzieć, przesłanka najbardziej ogólna. Natomiast projektodawca z jakichś przyczyn merytorycznych jednak zawęził – tak to odczytywaliśmy przy projekcie z druku nr 2110 – rozumienie art. 81, że w sytuacji, kiedy mamy do czynienia z aktem notarialnym polegającym na zawarciu umowy o wspólnym pożyciu, to notariusz odmawia sporządzenia aktu notarialnego, kiedy stwierdził istnienie przeszkody do zawarcia umowy. Dlatego też, jeżeli pozostawilibyśmy na razie ten przepis w takim brzmieniu, z tymi zmianami redakcyjnymi – nie przeszkody „dla” zawarcia, tylko przeszkody „do” zawarcia – to nadal w naszej ocenie mielibyśmy do czynienia z pewną, wydaje się, kolizją.

Teraz pytanie, czy ta regulacja, którą tu projektujemy, byłaby regulacją szczególną. Wydaje się, że to powinno być jeszcze rozważone na dalszym etapie. Ust. 2 jest o tyle ważny, jak się wydaje, że precyzuje to, co mamy w prawie o notariacie, które mówi o osobie zainteresowanej. A tutaj wskazujemy, że zaskarżenie przysługuje osobom zamierzającym zawrzeć umowę. Zatem, konkludując, wydaje się, że problem jest tu chyba głębszy. Dziękuję.

Wiceprezes Krajowej Rady Notarialnej Magdalena Arendt:

Jeżeli mogę uzupełnić, bo moje pytanie z praktyki notarialnej jest takie: istnienie jakiego rodzaju przeszkody do zawarcia umowy mogłoby nie być okolicznością, która jest sprzeczna z prawem w rozumieniu tej ustawy? Bo po prostu trudno mi sobie wyobrazić taką sytuację. Jeżeli to miałyby być inna okoliczność, to musimy mieć przepis, który to stwierdza, a to...

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Mamy art. 6.

Wiceprezes Krajowej Rady Notarialnej Magdalena Arendt:

Tak, tylko to jest... Czyli zawarcie umowy w przypadku, kiedy te okoliczności występują, jest sprzeczne z prawem.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Ogranicza swobodę zawierania umów. Dlatego mamy... Bardzo proszę, resort.

Sekretarz stanu w KPRM, pełnomocnik rządu do spraw równości Katarzyna Kotuła:

Pani przewodnicząca, bardzo dziękuję. Zapytamy w takim razie także Biuro Legislacyjne, czy w związku z tym całkowite wykreślenie art. 5 byłoby odpowiedzią...

Posel Katarzyna Ueberhan (Lewica):

Wykreślenie art. 5 czy art. 6?

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Nie, art. 6 nie można. Art. 6 jest fundamentem, jednym z fundamentów. Bardzo proszę, pani marszałek Dolniak.

Posel Barbara Dolniak (KO):

Skoro użyliśmy sformułowania „przeszkody”, to zrodzi się natychmiast wątpliwość, jak to rozumieć w relacji „sprzeczne z prawem”. Czy to oznacza, że nie wszystkie przeszkody są sprzeczne z prawem? Wszystkie przeszkody muszą być sprzeczne z prawem. Inaczej nie jest to przeszkoda. To jest po pierwsze.

Po drugie, wydaje się, że musi istnieć przepis, który ogranicza możliwość kręgu podmiotów, które będą uprawnione do zaskarżenia przedmiotowej decyzji. Więc ja nie wiem, czy takie wykreślanie tego ust. 2 z art. 5 jest... Może to musi być inaczej sformułowane. Mówimy na szybko, ale tu jest wyraźnie zaznaczone: przysługuje osobom zamierzającym zawrzeć umowę. Czyli jest ściśle ograniczenie do kręgu osób, które mogą złożyć zażalenie. Mogłyby złożyć zażalenie. Tak to powinienam powiedzieć.

I jeszcze raz, jeżeli używamy słowa „przeszkody”, to bez względu na to, czy jest to sprzeczne z prawem, artykuł, który daje notariuszowi prawo do odmowy, musi być czynnością następującą. Czyli najpierw musimy wymienić powody przeszkody, a dopiero potem skutek w postaci odmowy. Ale to już jest, myślę, kwestia redakcyjna. Natomiast wprowadziliśmy sytuację, w której musielibyśmy wyjaśnić w legendzie, co znaczy słowo „przeszkoda”, bo to nie będzie tożsame ze słowem „sprzeczne z prawem”. To znaczy, powinno być tożsame. Powinno być tożsame.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Tak. Pojawia się w ogóle temat uporządkowania jednak pewnego nazewnictwa. W różnych wypowiedziach powtarza się ten problem. Bardzo proszę, pani minister. Jaka jest ostatecznie rekomendacja co do tej poprawki?

Sekretarz stanu w KPRM, pełnomocnik rządu do spraw równości Katarzyna Kotuła:

Pani przewodnicząca, proponujemy ją w takim razie wycofać, bo słuchając też posłanki Dolniak, być może rzeczywiście w drugim czytaniu zdecydowalibyśmy się na wykreślenie art. 5. Rozumiem jednak, że gdzieś musielibyśmy... Być może rzeczywiście w ustawie Prawo o notariacie art. 83... Albo po prostu przeredagować poprawkę tak, żeby odpowiadała na wątpliwości Krajowej Rady Notarialnej.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Dobrze. To w tym momencie rozumiem, że poprawka jest wycofana?

Posel Katarzyna Ueberhan (Lewica):

Tak, wycofuję poprawkę. Artykuł w brzmieniu dotychczasowym.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

W związku z brakiem innych poprawek art. 5 został rozpatrzony.

Przechodzimy do art. 6. Czy są uwagi? Bardzo proszę, Biuro Legislacyjne.

Legislator z BL Łukasz Nykiel:

Szanowna pani przewodnicząca, poza uwagami redakcyjnymi, których już nie będę zgłaszał, biorąc pod uwagę, że mamy na nie upoważnienie, to chcielibyśmy zapytać o art. 6 pkt 5. To jest kwestia pozostawiania przez osoby zamierzające zawrzeć umowę o wspólnym pożyciu w innym związku zawartym w celu wspólnego pożycia zgodnie z prawem innego niż Rzeczpospolita Polska państwa, który w świetle prawa polskiego nie jest uznawany za małżeństwo. I tu wydaje nam się, że rodzi się pewna wątpliwość, czy to nie jest pewne doprecyzowanie, które wprowadza w błąd. Mamy związki, które nie tylko w świetle polskiego prawa nie są małżeństwem,

ale także te, które w świetle prawa innego państwa, w którym związek był zawarty, też nie są uznawane za małżeństwo. Nie wiem, chcielibyśmy tu może poznać intencje wnioskodawcy i zapytać, czy chodzi tu o każdy związek zawarty w celu wspólnego pożycia zgodnie z prawem innego niż Rzeczpospolita Polska państwa? Bo jeśli tak, to wydaje się, że te wyrazy mówiące o tym, że w świetle prawa polskiego nie jest uznawane za małżeństwo, byłyby wtedy zbędne. Bardzo więc prosimy o wyjaśnienie intencji, bo jest to dla nas nie do końca zrozumiałe.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Bardzo proszę, pani minister.

Sekretarz stanu w KPRM, pełnomocnik rządu do spraw równości Katarzyna Kotula:

Bardzo dziękuję. Tak, chcielibyśmy potwierdzić, że chodzi o każdy inny związek zawarty poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej. Natomiast zostawiamy sobie możliwość doprecyzowania tej poprawki, która będzie tylko poprawką techniczną, w drugim czytaniu. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Ale czy pani minister może wyjaśnić, co jest przeszkodą? Bo rozumiem, że zaraz będą pytania. Jakie jest uzasadnienie?

Sekretarz stanu w KPRM, pełnomocnik rządu do spraw równości Katarzyna Kotula:

Pani przewodnicząca, przede wszystkim chcemy powiedzieć, że nie chcemy mieszać porządków. To znaczy, jesteśmy dzisiaj w sytuacji, w której procedujemy ustawę o statusie osoby najbliższej w związku. Natomiast mamy wyrok TSUE, mamy także wyrok NSA i jesteśmy przekonani, że to powinny być dwie osobne kwestie. Ustawa o statusie osoby najbliższej w związku jest ustawą, która nie jest realizacją wyroku TSUE, w związku z tym... Ale oczywiście, że tak, pani przewodnicząca, w zakresie minimalnym ustawa o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu w naszej ocenie realizuje wyroki Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, natomiast nie jest realizacją wyroków TSUE i NSA, co wielokrotnie podkreślaliśmy. W związku z tym małżeństwa zawarte za granicą, a także inne związki – jest szeroki katalog związków zawartych za granicą – są przesłanką negatywną do tego, żeby taki związek został zawarty w Polsce.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Proszę bardzo państwa o zabranie głosu.

Analitik ds. prawnych Stowarzyszenia Amnesty International Anna Matras:

Anna Matras, Amnesty International. Ten przepis budzi moje bardzo duże wątpliwości z przy czyny tej zmiany, bo ja się niestety nie zgodzę z panią przewodniczącą, że nie można się odnosić do projektu ustawy o związkach partnerskich, bo te projekty były procedowane w ramach tego samego procesu legislacyjnego, bez ponownych konsultacji publicznych. Wydaje mi się więc, że dość oczywiste jest, że będą się narzucały uwagi dotyczące podobieństwa czy też różnic między tymi projektami.

Jednocześnie chciałabym wskazać, że w sytuacji, kiedy państwo wyraźnie podkreślacie, że ta ustawa nie ma dotyczyć związków o charakterze partnerskim, czym – tu niestety też się nie zgodzę z panią ministram – nie wypełnia wyroków ETPCz, przesłanki czy przeszkody do zawarcia tego związku, takie jak pokrewieństwo, przysposobienie i dalej idące, które co do zasady są przeszkodami do zawarcia małżeństwa, w tym przypadku są po prostu dyskryminujące. Bo jeżeli w ustawie, która ma dotyczyć związków, które nie mają charakteru małżeńskiego, zawieramy jednocześnie przeszkody do zawarcia tego związku, które w zasadzie odnoszą się do związków o charakterze małżeńskim czy podobnym, to jest to po prostu dyskryminacja ze względu na cechy zawarte w tych przepisach.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

No tak, ale ewentualnie strony, gdyby spełniały te negatywne przesłanki, w dużej mierze mają również uprawnienia, które dzisiaj nadajemy osobom, które są ze sobą niespokrewnione. Na tym polega cała istota tej ustawy. Oczywiście nie wszystkie, ale możemy takie po prostu wyodrębnić. Bardzo proszę.

Przedstawiciel Stowarzyszenia Kampania Przeciw Homofobii Mateusz Feliks Trzaska:

Dziękuję, pani przewodnicząca.

Analitik ds. prawnych Stowarzyszenia Amnesty International Anna Matras:

Mówimy tu na przykład o członkach rodziny, którzy mieszkają ze sobą, prowadzą, nie wiem, wspólne gospodarstwo domowe i tak dalej, ale w tym momencie nie mają żadnej innej podstawy do stworzenia tego typu stosunku umownego, za którym pójdzie szereg chociażby ulg podatkowych. Nie wiem, babcia z wnuczką, wyobraźmy sobie taką sytuację. Jeżeli ta umowa nie ma służyć stworzeniu związku o partnerskim charakterze, to jaka jest intencja wykluczenia z objęcia tym typem umów na przykład właśnie krewnych w linii prostej?

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Bardzo proszę.

Przedstawiciel Stowarzyszenia Kampania Przeciw Homofobii Mateusz Feliks Trzaska:

Dziękuję, pani przewodnicząca. Mateusz Trzaska, Kampania Przeciw Homofobii. Powiem krótko. Tutaj przede wszystkim skupiamy się na art. 6 pkt 5. Chcemy podkreślić, że weryfikacja, czy osoby, które chcą zawrzeć umowę, nie pozostają w nierozpoznanym przez Polskę innym związku czy związku zawartym w celu wspólnego pożycia, jest praktycznie niemożliwa. Tak jak mówimy, takie związki czy związki partnerskie zawierane poza granicami Polski między osobami tej samej płci na przykład, nie są widziane przez państwo polskie. Weryfikacja tego przez notariusza czy inny organ, czy faktycznie tak jest, będzie po prostu niemożliwa. Nie mówiąc już o tym, że sam fakt istnienia tego zapisu wyklucza też osoby, które na przykład mają życie ukształtowane między dwoma państwami i w innym państwie mają zawarty związek partnerski, a w Polsce też chcą uregulować jakoś swój status. Jest to po prostu wykluczające tę grupę. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Dziękuję bardzo. Bardzo proszę.

Naczelnik Wydziału Prawa Rodzinnego Zespołu Prawa Cywilnego w Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich Oliwia Rybczyńska-Gryguc:

Szanowna pani przewodnicząca, Oliwia Rybczyńska-Grygus, Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich. Chciałabym dołączyć się do tych głosów. Co prawda rzecznik praw obywatelskich złożył bardzo obszerną opinię do procedowanej ustawy, niemniej chciałam zwrócić uwagę na fragment dotyczący przeszkód do zawarcia umowy. Coś, co jeszcze nie zostało podniesione, a mianowicie to, że zgodnie z procedowanym projektem umowy nie mogą zawrzeć osoby nieposiadające zdolności do czynności prawnych. A w obecnym stanie prawnym, o ile nie dojdzie w najbliższym czasie do zniesienia instytucji ubezwłasnowolnienia, takie rozwiązanie będzie oznaczało brak prawa do zawarcia związku przez osoby ubezwłasnowolnione całkowicie. Zdaniem rzecznika to rozwiązanie będzie krzywdzące dla wielu osób z niepełnosprawnościami.

Ponadto projektodawca nie wskazuje również, czy osoby pełnoletnie o ograniczonej zdolności do czynności prawnych będą mogły zawrzeć umowę o wspólnym pożyciu. Rodzi to także wątpliwość na przykład z punktu widzenia przepisów dotyczących testamentów, bowiem osoba o ograniczonej zdolności do czynności prawnych nie może sporządzić testamentu.

Odnosnie zaś do przesłanki z tutaj pkt 5, tutaj rzecznik również powziął pewne wątpliwości dotyczące tego, że projektodawca nie przewiduje obecnie żadnej możliwości uznania zarejestrowanych związków partnerskich zawartych poza granicami kraju oraz małżeństw zawartych za granicą przez osoby tej samej płci, jak również pod koniec swojej opinii rzecznik poddał pod rozważenie, by podczas pracy nad projektami omawianych ustaw poddać refleksji także kwestię zasadności wykonania w ich ramach wskazanego tutaj, już omawianego wyroku TSUE. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Dobrze, dziękuję bardzo. Pani przewodnicząca? Pani minister?

Sekretarz stanu w KPRM, pełnomocnik rządu do spraw równości Katarzyna Kotula:

Ja tylko krótko. Faktycznie w pierwszej wersji projektu związki partnerskie były w bardzo szerokim spektrum, ponieważ różne państwa mają różne rozwiązania. Dawaliśmy taką możliwość przy pierwszej wersji projektu, która była ustawą o rejestrowanych związkach partnerskich. Natomiast dzisiaj, ze względu na bardzo specyficzny charakter tej ustawy i bardzo specyficzny charakter tej umowy o wspólnym pożyciu i tego szczególnego statusu, takiej możliwości nie ma. Nie zgadzam się co do opinii, że wyrok TSUE powinien być realizowany tą ustawą.

Jestem przekonana, że wyrok TSUE powinien być zrealizowany rozporządzeniem. Podtrzymuję swoje zdanie w tej sprawie. Natomiast ta legislacja jest legislacją odrębną. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Dziękuję bardzo.

Poseł Katarzyna Ueberhan (Lewica):

Ja mam tylko taką jedną uwagę, pani przewodnicząca. Z tego co wiem, w resorcie sprawiedliwości prowadzone są prace, które mają na celu zmiany obowiązujących przepisów, tak byśmy odeszli od instytucji ubezwłasnowolnienia całkowitego, czyli tego ubezwłasnowolnienia na rzecz wspieranego podejmowania decyzji. Także te prace trwają i są na ukończeniu. Myślę, że to jest kwestia czasu, kiedy usuniemy całkowite ubezwłasnowolnienie z polskiego porządku prawnego. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Dobrze, dziękuję. Rozumiem, że nie ma poprawek. Rozumiem też, że będziemy się jeszcze zastanawiać nad tym przepisem w przyszłości.

Art. 6 zostaje rozpatrzony.

Art. 7, bardzo proszę. Czy są poprawki? Bardzo proszę, najpierw poprawki.

Poseł Katarzyna Ueberhan (Lewica):

Tak, w uzgodnieniu z KPRM do art. 7 mam poprawkę, która nadaje nowe brzmienie w art. 7 i doprecyzowuje przepisy. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Biuro Legislacyjne?

Legislator z BL Łukasz Nykiel:

Szanowna pani przewodnicząca, mamy tu jeszcze – zwracamy uwagę – poprawkę pana posła Józefaciuka. Natomiast nie wiem, czy odnieść się najpierw do poprawki pani poseł?

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Dobrze, to może pan poseł Józefaciuk, a później Biuro Legislacyjne.

Poseł Marcin Józefaciuk (niez.) – spoza składu Komisji:

Serdecznie dziękuję. Szanowna pani przewodnicząca, Wysoka Komisjo, w mojej poprawce sugeruję, aby można było zmienić nazwisko, zachować nazwisko bądź też połączyć nazwiska po podpisaniu takiej umowy. Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Dziękuję bardzo. Bardzo proszę, Biuro Legislacyjne.

Legislator z BL Łukasz Nykiel:

Szanowna pani przewodnicząca, jeśli chodzi o te poprawki, to najpierw kwestia formalna. Proponujemy głosować poprawkę pana posła Józefaciuka w pierwszej kolejności, natomiast z takim założeniem, że ewentualne przyjęcie tej poprawki spowoduje konieczność dodania nowych ustępów do art. 7, obok poprawki, która jest zgłaszana przez panią poseł Ueberhan. Poprawka pani poseł Ueberhan jest skonstruowana w takiej formie, że nadaje brzmienie całemu artykułowi. Natomiast poprawka pana posła Józefaciuka znowu dodaje trzy ustępy. Zmiana ma bardziej charakter merytoryczny, bo dotyczy nazwiska stron umowy. Nie chcielibyśmy też mówić o bezprzedmiotowości tych poprawek, bo formalnie wydaje się, że jedna wyklucza drugą. Natomiast jeżeli Komisja zgodziłaby się ze stanowiskiem BL, to można by było, o ile oczywiście będzie taka wola Komisji, dodać w art. 7 ustępy, które proponuje pan poseł Józefaciuk jako kolejne w artykule, poza tymi, które będą zmienione poprawką pani poseł Ueberhan. To jest kwestia formalna.

Natomiast co do kwestii merytorycznych, to w zakresie poprawki pani poseł Ueberhan chcielibyśmy zgłosić dwie rzeczy. W art. 7 w ust. 3 mamy pkt 5. O tym mówiliśmy, rozmawialiśmy też ze stroną rządową. Pełnomocnictwo ogólne do działania jednej ze stron umowy w imieniu drugiej strony umowy przed sądami i organami administracji publicznej. Tak brzmi ten przepis. W naszej ocenie pełnomocnictwo ogólne w art. 98 Kodeksu cywilnego obejmuje wyłącznie czynności zwykłego zarządu. Tymczasem działanie przed sądami i organami administracji obejmuje szerokie spektrum czynności, z których wiele wykracza poza zwykły zarząd, chociażby wszczęcie

postępowania, zrzeczenie się roszczeń czy też zawarcie ugody. Wydaje się więc, że użycie tego terminu „pełnomocnictwo ogólne” jest mylące i niespójne z systemem Kodeksu cywilnego. Proponowalibyśmy wykreślenie tego wyrazu „ogólne” w pkt 5.

Mamy, szczerze mówiąc, dość spory problem z ust. 5, czyli przepisem, który mówi o roszczeniu o zachowek. Przepis jest skonstruowany w taki sposób, że odnosi się do udziału przysługującego z mocy ustawy małżonkowi spadkodawcy. Nie bardzo rozumiemy, dlaczego on się znalazł w tej ustawie, skoro strony umowy nie są małżonkami. Wydaje się, że – być może, ale to też jest pytanie o intencję wnioskodawcy – chodziło o to, aby zachowek spadkobiercy testamentowego, czyli osoby w związku, był limitowany tak, jakby ta osoba miała pozycję małżonka w dziedziczeniu ustawowym. Ale w naszej ocenie to jednak nie jest tak napisane. Z literalnego brzmienia wynika, że od udziału spadkowego odejmuje się udział, jaki przypadłby małżonkowi. Natomiast jeśli spadkodawca nie ma małżonka, a strona umowy nie jest takim małżonkiem, to norma w tym zakresie staje się pusta. Wydaje się, że ust. 5 nie tworzy prawa do zachowku dla strony umowy, a jedynie ogranicza to uprawnienie względem spadkobiercy, który dziedziczy na mocy testamentu.

Wydaje się, że ten przepis powinien zostać doprecyzowany. Mamy pewną propozycję, natomiast nie chcielibyśmy jej już w dniu dzisiejszym prezentować. Postaramy się, w uzgodnieniu ze stroną rządową skonstruować przepis, który lepiej by oddawał tę intencję. Bo jeżeli ta intencja, o której mówimy, ma być zachowana, to ten przepis musi być przeredagowany. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Dziękuję. Ja mam taką propozycję, aby ten przepis... Bo pan mecenas ujął sedno intencji i wykładni normy prawnej, która miała być zapisana w ust. 5. Rozumiem, że ten niewłaściwy zapis należałoby zmienić, aby oddać tę intencję. Ale myślę, że skoro nie mamy dzisiaj konkretnej normy prawnej, którą moglibyśmy przedłożyć w formie pisemnej, to będę proponowała, żeby ją po prostu zostawić na drugie czytanie. Pani minister. Mikrofon.

Sekretarz stanu w KPRM, pełnomocnik rządu do spraw równości Katarzyna Kotula:

Bardzo przepraszam. Bardzo dziękuję, pani przewodnicząca. Przechylamy się. Oczywiście jesteśmy też za tym, żeby rzeczywiście wykreślić słowo „ogólne”, jeśli chodzi o pełnomocnictwo, i doprecyzować ust. 5. Pkt. 5, przepraszam bardzo. Ustępow, tak. Dobrze, patrzę na starą i nową wersję. Zatem jeśli będą państwo mieli, jako Biuro Legislacyjne, jakąś propozycję, to chętnie ją w drugim czytaniu przedstawimy.

Poseł Katarzyna Ueberhan (Lewica):

Rozumiem, że zostawiamy poprawkę na razie tylko z autokorektą słowa „ogólne”, a w pozostałym zakresie zmienimy w drugim czytaniu. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Dobrze. W takim razie podaję... Jeszcze ktoś? Bardzo proszę.

Poseł Barbara Dolniak (KO):

Bardzo dziękuję, pani przewodniczącej. Chciałam zapytać o ust. 4 artykułu... Nie, pkt 2 ust. 4. Pouczenie o przeszkodach ustawowych do zawarcia umowy. Co należy przez to rozumieć? Pouczenie o prawach i obowiązkach wynikających z niniejszej umowy oraz przepisów odrębnych. Jakich? Czy to nie jest zbyt daleko idący opis przepisów odrębnych? A jak notariuszowi coś umknie? Jakiegokolwiek użyję tutaj zwrotu, to rodzi się pytanie, czy tak daleko wskazany dla notariusza obowiązek nie jest obowiązkiem, który nakłada na niego obowiązek, który nie jest precyzyjny w ustawie. Nie wiem więc, czy to jest właściwy zapis w stosunku do notariusza. A czwarty to już w ogóle – o przeszkodach ustawowych do zawarcia umowy.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Bardzo proszę, Izba Notarialna. Bardzo proszę.

Wiceprezes Krajowej Rady Notarialnej Magdalena Arendt:

Odniosę się i może przeczytam na początku ogólny przepis, który jest zawarty w ustawie Prawo o notariacie. Art. 80 ust. 3: Notariusz jest obowiązany udzielać stronom niezbędnych wyjaśnień dotyczących dokonywanej czynności notarialnej. Ten zapis ma zastosowanie przy każdej czynności notarialnej, w zależności od tego, oczywiście, jakiego rodzaju informacje są wymagane, bo każda czynność jest uregulowana w różnych przepisach. Jeżeli na przykład mamy

przypadki – oprócz tego, kiedy ustawodawca nakłada na nas obowiązek zamieszczenia dodatkowo wzmianki w dokumencie, że o czymś pouczyliśmy – na przykład, że osoba dokonująca czynności nie może się podpisać albo jest niedowidząca czy niewidoma, to mamy obowiązek na żądanie takiej strony przywołać osobę pomocną. I o istnieniu takiej możliwości mamy ją pouczyć, o czym mamy też zamieścić wzmiankę.

Chciałabym zwrócić też uwagę właśnie na to, że obowiązki informacyjne notariusza wynikają z naszej funkcji i są zawarte w ustawie Prawo o notariacie. Ten zapis budzi wątpliwości. Co to oznacza? Czy to miałyby oznaczać, że w akcie notarialnym jest taki zapis, który mówi: notariusz pouczył o przeszkodach ustawowych, czyli poinformował o treści takiego artykułu? Bo taki zapis, pytanie, czy w ogóle jest potrzebny i ma sens, bo z niego nic nie wynika. Jeżeli o przepisach odrębnych, to faktycznie jakiś ma, bo ktoś będzie pouczał o tym, że można się wspólnie rozliczać, ktoś nie. To wszystko jest zawarte w tym artykule, o którym mówiłam. Jeżeli ma być dodatkowo nałożony jakiś obowiązek, to on powinien być precyzyjny.

Posel Barbara Dolniak (KO):

Pani przewodnicząca, w związku z wypowiedzią pani notariusz, czy nie lepiej w tej ustawie, zamiast takich obszernych przepisów, które rodzą wątpliwości, bo rodzą, a w praktyce będą jeszcze większe, bo praktyka jest zawsze szersza, niż to się dzieje w dyskusji, nie lepiej stosować zapisu, że artykuł ustawy takiej i takiej stosuje się odpowiednio albo stosuje się, bo nawet nie odpowiednio, bo to nie jest odpowiednio. Powinno być „stosuje się”, bo „odpowiednio” ma trochę inne znaczenie prawne. Ale czy nie zastępować właśnie tych opisowych rzeczy, które czasami mogą stworzyć rozwiązania nieprecyzyjne i niejasne, wymagające wykładni zapisem, że albo się stosuje, albo stosuje się odpowiednio, jeżeli jest potrzeba tylko odpowiedniego stosowania?

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Proszę.

Analitik ds. prawnych Stowarzyszenia Amnesty International Anna Matras:

Po pierwsze chciałabym zwrócić uwagę na to, że w ogóle wyłączenie możliwości dziedziczenia ustawowego dla par osób tej samej płci ma charakter dyskryminujący.

Po drugie chciałabym zwrócić uwagę na kwestię formy testamentu, ponieważ tutaj w pkt. 8, w ust. 3 pkt 8 mamy mowę o załączniku z testamentami stron umowy. Czyli rozumiem, że testament, który ma być częścią umowy o wspólnym pożyciu, ma mieć formę aktu notarialnego, tak? Aha, to jest zmienione. Bo ja niestety mam tylko widok na poprzednią wersję i to w...

Posel Katarzyna Ueberhan (Lewica):

Poprawki są dostępne, prawda?

Analitik ds. prawnych Stowarzyszenia Amnesty International Anna Matras:

Bo to budzi oczywiście szereg wątpliwości, ale w takim razie na tym kończę uwagę.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

A dlaczego pani powiedziała, że wyklucza możliwość dziedziczenia? Jest ustawa. Kodeksowego, rozumiem?

Analitik ds. prawnych Stowarzyszenia Amnesty International Anna Matras:

Ale w momencie, kiedy dla par jedнопłciowych jedynym rozwiązaniem jest zawarcie tego typu umowy...

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Ale ta ustawa dotyczy różnych związków. Dlatego pytanie, do czego pani zmierza?

Analitik ds. prawnych Stowarzyszenia Amnesty International Anna Matras:

Ale w sytuacji, kiedy dla pewnej grupy społecznej jedyną możliwością rozpoznania swojego związku jest zawarcie umowy o wspólnym pożyciu, i ta umowa wyklucza dziedziczenie ustawowe dla tej grupy społecznej, to ta grupa społeczna jest w ten sposób dyskryminowana w prawie.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Pozwolę sobie nie zgodzić się. Różne grupy są wykluczone i nie mają możliwości zawarcia umowy małżeństwa. Bardzo proszę.

Przedstawiciel Stowarzyszenia Kampania Przeciw Homofobii Mateusz Feliks Trzaska:

Dziękuję, pani przewodnicząca. Ja pokrótce trzy kwestie. Zacznę od ust. 3 pkt 2. Widzimy tu nadmierne uelastycznienie dopuszczalności zmiany postanowień umowy. Chodzi tu przede wszystkim o możliwość wyłączenia jednej strony umowy z obowiązku alimentacyjnego względem drugiej. Naszym zdaniem, zdaniem Kampanii Przeciw Homofobii, pozostaje to w sprzeczności z art. 8 ust. 1 projektu ustawy, zakładającym zobowiązanie do wzajemnej troski, a także z art. 9 zakładającym, że strony mają równe prawa i obowiązki wynikające z zawarcia tej umowy. Popieramy w tym względzie rekomendacje Krajowej Izby Radców Prawnych, które też wskazują na tę nierówność w tym postanowieniu.

Drugim punktem, który chcielibyśmy podnieść, to jest możliwość jednostronnego wypowiedzenia umowy. Po raz kolejny jest to kwestia, która nie sprzyja w naszej opinii, w naszym rozumieniu możliwości budowania trwałego związku i równowagi stron oraz przewidzenia uprawnień, które wynikają z zawartej umowy. W tym zakresie jako Stowarzyszenie Kampania Przeciw Homofobii rekomendowalibyśmy ograniczenie tej możliwości do wypowiedzenia wyłącznie wspólnego.

Trzecia sprawa. Największe wątpliwości tak naprawdę budzi aspekt dziedziczenia. Wiem, że ta poprawka rozwiązała część z tych problemów, jednak niektóre z nich nadal pozostają. To znaczy, zgodnie z wniesioną poprawką, testamenty stanowią aneks do umowy. I w tym momencie z jednej strony rozwiązaliśmy problem powiadamiania o zmianie testamentu w taki sposób, że tego powiadomienia, jak rozumiem, nie ma w ogóle. To znaczy, w tym momencie status osób, które zawarły tę umowę, i dziedziczenia, jest jeszcze bardziej niejasny, niż był w tych i tak już bardzo niejasnych założeniach ust. 7. Bo z poprzedniego brzmienia ustawy wynikało, że tworzymy nową formę testamentu. W tym momencie jednak ten testament, można by stwierdzić, że jest to po prostu zwykły testament notarialny. I nadal zauważamy szeroką lukę konstrukcyjną w tym zapisie i potrzebę zmiany, tak aby forma testamentu... Można ustalić, czy chcemy wprowadzać nową formę testamentu, czy pozostawiać notarialną, ale stworzyć to po pierwsze w zgodzie swobody testowania, ale także w zgodzie z założeniami tego projektu. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Pani rejent.

Wiceprezes Krajowej Rady Notarialnej Magdalena Arendt:

Jeszcze uzupełniając, właśnie teraz zapoznałam się z treścią tej poprawki. Co do testamentów, to też zgłaszaliśmy uwagi. W naszej ocenie ust. 4 po pierwsze może sugerować, skoro to ma być aneks do umowy... Aneks do umowy zawiera jakiegoś rodzaju umowne postanowienia, a w naszym prawie mamy w ogóle zakaz zawierania umów o spadek po osobie żyjącej. To, co może być sporządzone, to mogą być sporządzone testamenty. Nie wspólne, nie na zgodny wniosek, tylko każda ze stron może sporządzić testament. W testamencie może zawrzeć zastrzeżenie, że wypisy testamentu mogą być wydawane osobie powołanej do spadku. Bo w takiej treści, tak jak powiedziałam, jest stworzona jakby nowa forma zawarcia testamentu w aneksie do umowy, i tak jak powiedziałam, to wydaje się sprzeczne z zakazem zawierania umów o spadek po osobie żyjącej.

Po drugie, jest pytanie, jaki jest cel, skoro taka wolność, swoboda testowania jest bez tego zapisu. I też zmiany w umowie w zakresie, o którym mowa w ust. 3. Aha, czyli w ust. 3 już nie ma testamentu, dobrze. Zatem moja uwaga dotyczy tylko ust. 4.

Poseł Katarzyna Ueberhan (Lewica):

Bardzo dziękuję za te wszystkie uwagi. Jako wnioskodawczyni tej poprawki chciałabym nanieść autokorektę w zakresie słowa „ogólne” o czym już mówiłam, czyli wykreślenia słowa „ogólne”. W pozostałym zakresie chciałabym spokojnie przeanalizować państwa uwagi i w drugim czytaniu, bo to jednak byłaby zbyt obszerna zmiana, żeby to przeredagowywać teraz na gorąco. Moja propozycja jest więc taka, że przeanalizuję wszystkie państwa uwagi i w porozumieniu z legislatorami i z KPRM przygotujemy stosowną poprawkę na kolejnym etapie, na drugie czytanie.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Propozycja jest taka, aby głosować poprawkę do art. 7 ust. 3 pkt 5 – wykreślić słowo „ogólne”. Czyli pełnomocnictwo i wykreślamy słowo „ogólne”.

Poseł Katarzyna Ueberhan (Lewica):

Autopoprawka na dzień dzisiejszy dotyczyłaby tylko tego. W pozostałym zakresie, tak jak jest w zaproponowanym brzmieniu i do tego zaproponowanego brzmienia wrócimy w drugim czytaniu stosowną poprawką już uwzględniającą uwagi. Na spokojnie chcemy uwzględnić uwagi wszystkich państwa.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Pani marszałek.

Poseł Barbara Dolniak (KO):

To ja mam pytanie w takim razie. Skoro wyrzucamy z pkt 5 pełnomocnictwo ogólne...

Poseł Katarzyna Ueberhan (Lewica):

Słowo „ogólne”.

Poseł Barbara Dolniak (KO):

„Ogólne”, przepraszam. To będzie oznaczało każde?

Poseł Katarzyna Ueberhan (Lewica):

Nie, to w tej konkretnej czynności. Tu jest rodzajowe pełnomocnictwo. Tutaj określona jest czynność.

Poseł Barbara Dolniak (KO):

No ale przepraszam, to jest do działania przed organami administracji publicznej i przed sądem, czyli składania tam wszelkich oświadczeń. Czyli to jest pełne pełnomocnictwo.

Poseł Katarzyna Ueberhan (Lewica):

Ale ogólne też jest pełne.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Tak, bardzo proszę.

Legislator z BL Łukasz Nykiel:

To znaczy, pani przewodnicząca, Wysoka Komisjo, odpowiadając na to pytanie, to jest pełne pełnomocnictwo, gdyż taka jest wola wnioskodawcy. Zwracaliśmy uwagę, że niezgodne w naszej ocenie z Kodeksem cywilnym jest posłużenie się zwrotem „pełnomocnictwo ogólne”, natomiast to, że to pełnomocnictwo jest tak szerokie, o którym mówi pani marszałek, zgoda. Taka była wola wnioskodawcy i to pytanie można oczywiście kierować w stronę wnioskodawcy.

Poseł Barbara Dolniak (KO):

Ogólne oznaczałoby zbędne w takim rozumowaniu. Słowo „ogólne” jest zbędne, jeżeli przyjmujemy słowo „pełnomocnictwo”, bo ono jest ogólne. Do działania przed sądem lub organem administracji publicznej, czyli składania wszelkich oświadczeń. Ja wiem, o czym państwo mówicie. Szczególne w tym znaczeniu, że dotyczy konkretnej czynności, ale w ramach działania będzie szerokim pełnomocnictwem.

Poseł Katarzyna Ueberhan (Lewica):

Nie nazywamy tego pełnomocnictwem.

Legislator z BL Łukasz Nykiel:

Tak, dokładnie tak. Dokładnie o to nam chodzi. Art. 98 wskazuje, że pełnomocnictwo ogólne obejmuje umocowanie do czynności zwykłego zarządu. Natomiast do czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu potrzebne jest pełnomocnictwo rodzajowe. W naszej ocenie dlatego nie możemy się tutaj posłużyć takim zwrotem, że jest to pełnomocnictwo ogólne do działania przed sądami, gdyż takie pełnomocnictwo, które daje możliwość zrzeczenia się roszczenia czy też zawarcia ugody, w naszej ocenie są to czynności przekraczające zakres zwykłego zarządu. Dlatego też proponujemy wykreślić wyraz „ogólny”. Natomiast, czy strony umowy powinny mieć wzajemnie takie pełnomocnictwo, to jest to już kwestia merytoryczna i to jest pytanie do strony rządowej. Rozumiemy już teraz wątpliwość pani marszałek. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Dobrze. W takim razie poddaję pod głosowanie poprawkę do art. 7 z autopoprawką, z korektą. Bardzo proszę, kto jest za? A, dobrze. Oczywiście. Jeszcze poprawka posła Józefaciuka do art. 7.

Głosujemy najpierw poprawkę pana posła Józefaciuka. Kto jest za przyjęciem poprawki? Kto jest przeciwko? Kto się wstrzymał? Poproszę o wyniki.
Głosowało 10 posłów.

Poseł Marcin Józefaciuk (niez.) – spoza składu Komisji:

Chciałbym to zgłosić jako wniosek mniejszości.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Głosowało 10 posłów. Za – nie był nikt, przeciw głosowało 8 posłów, 2 wstrzymało się od głosu. Tak, będzie to wniosek mniejszości.

Głosujemy poprawkę pani przewodniczącej Ueberhan z autopoprawką. Kto jest za? Kto jest przeciw? Kto się wstrzymał? Proszę o wyniki.

Głosowało 10 posłów, 9 było za, 1 osoba była przeciw, nikt się nie wstrzymał od głosu. Poprawka uzyskuje większość.

Art. 7 został rozpatrzony.

Art. 8. Najpierw zapytam, czy są poprawki? Nie widzę. W takim razie bardzo proszę Biuro Legislacyjne.

Legislator z BL Łukasz Nykiel:

Szanowna pani przewodnicząca, poza uwagami o charakterze redakcyjno-legislacyjnym, które są naniesione na tekst, mamy tutaj dwie uwagi merytoryczne i dwa pytania do rządu. Pierwsze pytanie dotyczy art. 8 ust. 2. Pytanie jest takie: czy norma, która jest zawarta w art. 8 ust. 2 nie powiela normy z art. 7 ust. 3 pkt 3? Część szczegółowa może zawierać w szczególności postanowienie o prawie korzystania z mieszkania i przedmiotów urządzenia domowego. Wydaje się, że art. 8 ust. 2 jest powieleniem tej normy.

Druga kwestia to jest art. 8 ust. 3. Tu pytanie jest następujące. W art. 60 § 3 k.r.o. – przepraszam, że tak się będę odnosił do małżeństwa; oczywiście rozumiem i wiem, że mamy różnicę pomiędzy umową o wspólnym pożyciu a instytucją małżeństwa, natomiast w pewnym zakresie musimy się odnieść też do instytucji, które funkcjonują w prawie – mamy ograniczony czas trwania zwykłego obowiązku alimentacyjnego między rozwiedzionymi małżonkami. To jest 5 lat. Projekt nie wprowadza w naszej ocenie zmian w tym zakresie.

Czyli czy obowiązek alimentacyjny między osobami najbliższymi w związku może potencjalnie trwać bezterminowo? Co więcej, jeżeli nie wprowadzimy tutaj żadnej limitacji, to znowu powstaje pytanie, czy art. 7 ust. 3 pkt 2 nie jest powtórzeniem w art. 8 ust. 3? Czy norma tam zawarta nie jest powtórzona w art. 8 ust. 3? Prosilibyśmy o odpowiedź. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Bardzo proszę, pani minister.

Sekretarz stanu w KPRM, pełnomocnik rządu do spraw równości Katarzyna Kotula:

To ja krótko. Nie jest powtórzeniem i kwestia art. 8 ust. 3 odnosi się bezpośrednio do wykonania wyroku ETPCz pkt 114, wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawie Przybyszewska i pkt 190 w sprawie Fedotova. Intencją projektodawcy jest umożliwienie stronom umowy określenia obowiązku alimentacyjnego na więcej niż 5 lat.

Natomiast jeśli chodzi o art. 8 ust. 2 strony umowy nie muszą mieć wspólnych potrzeb mieszkaniowych, natomiast mogą uregulować zakres korzystania z domku letniskowego i poszczególnych nieruchomości.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Dobrze. Jeszcze proszę bardzo, Biuro Legislacyjne.

Legislator z BL Łukasz Nykiel:

Szanowna pani przewodnicząca, Wysoka Komisjo, jeszcze tylko pytanie tylko do pani minister, czy dobrze rozumiemy ten przepis. Czyli z art. 8 ust. 3 będzie wynikało, że po rozwiązaniu umowy o wspólnym pożyciu, jeżeli jedna ze stron tej umowy znajduje się w niedostatku, to obowiązek alimentacyjny drugiej strony umowy będzie bezterminowy? Oczywiście zakres tu jest określony: odpowiadający usprawiedliwionym potrzebom uprawnionego oraz możliwościom zarobkowym i majątkowym zobowiązanego. Natomiast nie będzie limitacji, jak przy rozwiedzionych małżonkach, 5 lat, tylko obowiązek alimentacyjny będzie bezterminowy? Dziękuję.

Sekretarz stanu w KPRM, pełnomocnik rządu do spraw równości Katarzyna Kotula:

Tak. Myślę, że warto też przypomnieć, że to jest fakultatywne. To jest fakultatywna część umowy, w której dwie strony podejmują taką, a nie inną decyzję w zakresie wzajemnej alimentacji po rozwiązaniu tej umowy.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Ale mogą również ustalić termin?

Sekretarz stanu w KPRM, pełnomocnik rządu do spraw równości Katarzyna Kotula:

Tak, mogą również ustalić jej termin.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Dobrze. Dziękuję bardzo. Nie widzę poprawek, innych uwag.

Art. 8 został rozpatrzony.

Przechodzimy do art. 9. Bardzo proszę. Czy są poprawki? Nie widzę. Jest poprawka? Dobrze. Przepraszam. Poprawka do art. 8.

Poseł Katarzyna Ueberhan (Lewica):

Art. 9. Do art. 8 nie mamy poprawek. Do art. 9 jest poprawka, która zmierza do potwierdzenia nabycia przez stronę umowy uprawnień wynikających z ustawy głównej oraz ustawy wprowadzającej. Chodzi o to, żeby nie różnicować sytuacji prawnej par. To tak w skrócie. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Dziękuję bardzo. Czy są uwagi Biura Legislacyjnego? Nie widzę.

W takim razie głosujemy poprawkę. Kto jest za przyjęciem poprawki? Kto jest przeciw? Kto się wstrzymał? Dziękuję bardzo. Proszę o wyniki. Poprawka uzyskała większość.

Głosowało 11 posłów, 10 było za, 1 osoba przeciw. Poprawka uzyskała większość.

Art. 9 został rozpatrzony. Art. 10. Bardzo proszę.

Poseł Katarzyna Ueberhan (Lewica):

Też mam poprawkę, która nadaje nowe brzmienie i ma charakter doprecyzowujący.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Czy Biuro Legislacyjne chce się do tego odnieść?

Legislator z BL Łukasz Nykiel:

Nie zgłaszamy uwag do tej poprawki.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Ministerstwo? Pozytywnie, tak?

Sekretarz stanu w KPRM, pełnomocnik rządu do spraw równości Katarzyna Kotula:

Tak, pozytywnie.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Dziękuję bardzo. Głosujemy poprawkę do art. 10.

Kto jest za? Kto jest przeciw? Kto się wstrzymał? Dziękuję. Proszę o wyniki.

Głosowało 9 posłów, 9 było za, nikt się nie wstrzymał, nikt nie głosował przeciw. Poprawka uzyskała większość.

Art. 10 został rozpatrzony.

Art. 11. Nie ma poprawek, ale Biuro Legislacyjne ma uwagi. Bardzo proszę.

Legislator z BL Łukasz Nykiel:

To znaczy, mamy jedną uwagę poza uwagami redakcyjnymi naniesionymi na tekst. Chcielibyśmy się podzielić pewną wątpliwością. Otóż art. 29 k.r.o. mówi o przedstawicielstwie ustawowym. Czyli małżonek nie potrzebuje pełnomocnictwa, bo ustawa nadaje mu uprawnienie z chwilą zaistnienia przeszkody. Natomiast w art. 11 projektu wydaje się, że jest taka próba przełożenia tego przedstawicielstwa małżeńskiego na umowę o wspólnym pożyciu. I mamy taką konstrukcję hybrydową, to znaczy uprawnienie wynika z postanowienia umowy, czyli że strony mogą ustalić, natomiast nie wynika z samej ustawy, co znowu zbliża to do konstrukcji pełnomocnictwa. Natomiast zdanie kolejne znowu sugeruje, że w szczególności bez pełnomocnictwa może pobierać przypadające należności, a to znowu sugeruje typ przedstawicielstwa ustawowego czy też quasi ustawowego.

Zwracamy uwagę, że Kodeks cywilny nie zna takiej pośredniej kategorii pomiędzy przedstawicielstwem ustawowym a pełnomocnictwem, a projekt tworzy taki nowy typ umocowania, czyli przedstawicielstwo na podstawie postanowienia umowy, co wydaje nam się dosyć wątpliwe prawnie. Rozumiem, że to wynika z pewnej konstrukcji ustawy i próby pogodzenia tego, że ta regulacja ma mieć formę umowy. Natomiast zwracamy uwagę, że to może być niespójne z Kodeksem cywilnym. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Bardzo proszę, ministerstwo. Bardzo proszę, pani marszałek Dolniak.

Poseł Barbara Dolniak (KO):

A ja mam pytanie do ostatniego zdania. Względem osób trzecich sprzeciw jest skuteczny, jeżeli był im wiadomy. Co ministerstwo przez to rozumie? Czy wiadomy, bo go znały? Czy wiadomy, bo mogły się z nim zapoznać, a nie zapoznały? I kto będzie miał tę okoliczność wykazać?

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

To ciekawe pytanie.

Sekretarz stanu w KPRM, pełnomocnik rządu do spraw równości Katarzyna Kotula:

Poproszę o odpowiedź panią Aleksandrę Ziuzię, zastępcę dyrektora w Departamencie Prawnym Kancelarii Prezesa Rady Ministrów. Postaramy się to doprecyzować. Oczywiście to jest fakultatywne i jest to nowa forma, którą chcieliśmy utworzyć, ale pozwolę pani dyrektor na rozwinięcie tego.

Zastępca dyrektora Departamentu Prawnego KPRM Aleksandra Ziuzia:

Dokładnie. Absolutnie zdajemy sobie sprawę, że jest to nowa instytucja, która jest fakultatywna względem ustawowego przyjęcia przez k.r.o. takiego rozwiązania. Natomiast jeżeli chodzi o sprzeciw, to tutaj chodzi o strony umowy przez całą ustawę. Jeżeli mówimy o umowie, mówimy o umowie o wspólnym pożyciu. Zatem to jest każdorazowo. Bodajże w art. 1 jest ustanowiony skrót i każdorazowo chodzi o umowę o wspólnym pożyciu.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Pytanie dotyczyło jednak kwestii, że względem osób trzecich sprzeciw jest skuteczny, jeśli był im wiadomy.

Zastępca dyrektora Departamentu Prawnego KPRM Aleksandra Ziuzia:

Tutaj każdorazowo i to jest jakby przy umowach cywilnoprawnego wszelkiego typu, że po prostu w tym zakresie, jeżeli strona, osoby trzecie, na przykład w kontekście właśnie pobierania tych należności nie wiedziały o sprzeciwie jednej ze stron umowy, to wtedy względem nich na przykład nie uznaje się dokonania danej czynności za dokonaną. Czyli muszą być poinformowane o ewentualnym sprzeciwie jednej ze stron.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Biuro Legislacyjne.

Legislator z BL Łukasz Nykiel:

Dziękuję bardzo. Pani przewodnicząca, może wspomogę panią dyrektor, bo my widzimy też i patrzymy na art. 29 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego. Nie bez kozery mówiliśmy o tym, że ten przepis, który mamy zaprojektowany w art. 11, jest pewną modyfikacją art. 29. I w art. 29 mamy też zdanie drugie: Względem osób trzecich sprzeciw jest skuteczny, jeżeli był im wiadomy. Zatem można powiedzieć, że ta konstrukcja jest obudowana orzecnictwem i doktryną, do której pewnie należałoby sięgnąć przy wykładni tego przepisu. Może to też trochę uspokoi panią marszałek, że taki przepis również mamy.

Poseł Barbara Dolniak (KO):

Art. 29?

Legislator z BL Łukasz Nykiel:

Art. 29 k.r.o...

Poseł Barbara Dolniak (KO):

No właśnie patrzę.

Zastępca dyrektora Departamentu Prawnego KPRM Aleksandra Ziuzia:

Zdanie drugie.

Posel Barbara Dolniak (KO):

Działanie to jest wyłączone, gdy drugi małżonek wyrazi sprzeciw. O tym mówimy?

Zastępca dyrektora Departamentu Prawnego KPRM Aleksandra Ziuzia:

Nie. Art. 29 k.r.o. mówi o tym, że w szczególności bez pełnomocnictwa osoba może pobierać przypadające należności, chyba że sprzeciwia się temu małżonek, którego przeszkoda dotyczy. Względem osób trzecich sprzeciw jest skuteczny, jeżeli był im wiadomy. Zatem zmieniamy tu formę w taki sposób, że będzie to kwestia umowy między stronami, a nie będzie to wynikało wprost z przepisów k.r.o. Natomiast sama forma i sposób informowania osób trzecich jest powieleniem z k.r.o.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Dobrze. To wydaje się teraz w uzasadnieniu zrozumiałe.

Jeżeli nie ma innych uwag, art. 11 zostaje rozpatrzony.

Art. 12. Czy są poprawki? Nie widzę. Czy są uwagi? Dziękuję bardzo. Art. 12 został rozpatrzony.

Art. 13. Czy są poprawki? Nie ma. Czy są uwagi? Biuro Legislacyjne.

Legislator z BL Łukasz Nykiel:

Do art. 13 chcielibyśmy zapytać o ust. 2. Postanowienia w zakresie, o którym mowa w ust. 1, mogą być zmienione. Przepis jest dosyć lakoniczny. Postanowienia umowy mogą być zmienione. Nie precyzuje się, w jakiej formie. To jest akurat, można powiedzieć, najmniejszy problem, bo chodzi o akt notarialny. Natomiast chcemy też zwrócić uwagę, że ujęcie tego problemu w ten sposób może budzić pewne wątpliwości interpretacyjne. Zwłaszcza że art. 7 ust. 5 mówi, że zmiany w umowie mogą być dokonywane w formie aktu notarialnego. Ja sobie tylko sprawdzę, czy tutaj nie mieliśmy... Mogą być dokonywane w formie aktu notarialnego pod rygorem nieważności. To jest nowy ust. 6. Natomiast art. 13 ust. 1 odnosi się do elementów z art. 7 ust. 3 pkt 1. Są to postanowienia o ustroju majątkowym, zatem forma notarialna jest wymagana. Natomiast art. 13 ust. 2 tego nie powtarza.

Mówimy o tym dlatego, że mamy bardzo podobną regulację w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym. To jest art. 47 z indeksem 1 § 1, który to przepis mówi, że małżonkowie mogą w każdym czasie zmienić umowę małżeńską przez zawarcie nowej umowy majątkowej małżeńskiej z zastrzeżeniem § 2. Natomiast w § 2 jest doprecyzowanie, że zmiana nie może nastąpić przed upływem 2 lat od zawarcia poprzedniej umowy. Natomiast art. 13 ust. 2 wydaje się, że nie zawiera tych elementów. Nie zawiera chociażby elementu terminu. I pytanie, czym jest to uzasadnione i czy to jest uzasadnione? Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Właśnie ideą było to, że umowa może być swobodnie zmieniana i nie tylko w zakresie majątkowym. W związku z...

Posel Barbara Dolniak (KO):

Mieszkanie przed chwilą, gdzie też nie było czasu.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

W związku z tym mam pytanie też do pani minister. Czy...

Sekretarz stanu w KPRM, pełnomocnik rządu do spraw równości Katarzyna Kotula:

Ja mogę tylko potwierdzić to, co mówi przede wszystkim pani przewodnicząca, że dla nas jest oczywiste, że zmiana aktu notarialnego następuje też w formie aktu notarialnego. Natomiast elastyczność umowy o wspólnym pożyciu zakłada możliwość zmiany postanowień bezterminowo.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Pani minister, ale pytanie jest takie: czy jest inny, odrębny przepis, który mówi o tym, że w ogóle postanowienia umowy mogą być zmieniane? Czy jest taki przepis? Bo taka też jest idea, że postanowienia umowy mogą być zmieniane. W związku z tym, jeżeli mogą być zmieniane, to dlaczego w sposób szczególny wskazujemy tutaj na ust. 1 pkt 1 w art. 13? Ja mam takie pytanie.

Sekretarz stanu w KPRM, pełnomocnik rządu do spraw równości Katarzyna Kotula:

Pani przewodnicząca, myślę, że wielokrotnie dzisiaj wraca to wyzwanie, które mieliśmy i widzieliśmy bardzo też w pierwszej wersji projektu ustawy o związkach partnerskich.

To znaczy, w pewnych przepisach – i tu też we współpracy z Biurem Legislacyjnym wielokrotnie to wybrzmiało – w jednych przepisach wzorujemy się na k.r.o. i na pewnych przepisach, które dotyczą małżeństwa. Czasami chcemy, żeby one były podobne, czasem są one odrębne. W innych przepisach całkowicie odnosimy się do umowy cywilnoprawnej. To, proszę państwa – co pokazuje także dzisiejsza dyskusja – jest wyzwaniem. Gdyby państwo mnie zapytali, muszę to podkreślić, to dzisiaj procedowalibyśmy ustawę o rejestrowanych związkach partnerskich. Mielibyśmy jasno określone ramy. Byłoby nam dużo łatwiej. Dziś pływamy pomiędzy odniesieniem do k.r.o., czyli do małżeństwa, pomiędzy PASC, czyli ustawą Prawo o aktach stanu cywilnego, a nową, nawet nie do końca instytucją czegoś, co staramy się tworzyć po to przede wszystkim, żeby dać obywatelom pewne zabezpieczenie. To jest ogromne wyzwanie i muszę tutaj, pani marszałek, przyznać, że wielokrotnie w różnych przepisach, w których na przykład tworzymy pewnego rodzaju pełnomocnictwa, które mają być silniejsze i mocniejsze niż te, które dzisiaj funkcjonują, w innych momentach ta ustawa rzeczywiście jest słabsza w odniesieniu do istniejących instytucji. To jest największe wyzwanie tej ustawy i do tego się przyznaję.

Chcemy też, żeby państwo z otwartą głową, pracując właśnie nad poprawkami, pomogli nam w pewnych sprawach zdecydować, w którą stronę płyniemy i gdzie jest nam bliżej. Ta nowa instytucja to nie jest ani małżeństwo, ani to, co stworzymy, nie jest niestety rejestrowanym związkiem partnerskim. Co do tego się absolutnie zgadzamy. I to jest pewnego rodzaju wyzwanie. Tworzymy pewnie przepisy, które mogą się wydawać karkołomne, może takiego dyplomatycznego słowa użyję. Mogą być trudne do zaakceptowania i na pewno są wyzwaniem w zakresie tego, że w niektórych przepisach chcemy pewnego wzmocnienia, w innych są one dużo, dużo słabsze niż jest małżeństwo. Chcieliśmy dać – mówiliśmy o tym zresztą z panią przewodniczącą w wielomiesięcznych uzgodnieniach – chcieliśmy dać i zaakcentować możliwość tego wolnościowego podejścia do tego, żeby można było pewne zapisy tej umowy zmieniać.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Pani minister, ponawiam pytanie, bo być może się nie rozumiemy.

Czy w części szczegółowej, która jest częścią fakultatywną umowy o wspólnym pożyciu, która co do zasady i z uzasadnienia której wynika, że te zapisy mogą być zmieniane według oczywiście niezbędnej formy, to pytanie jest takie, czy nie wystarczyłby stosowny zapis w artykule, który dotyczy części szczególnej umowy, czyli aby przed art. 8 wpisać, że umowa może być zmieniana. Wówczas ten punkt dotyczący szczególnej regulacji, jaką jest wspólność majątkowa, skonsumowany byłby w tym wcześniejszym przepisie. Bo wskazujemy na możliwość zmiany umowy w kontekście wspólności bądź rozdzielności majątkowej, a nie wskazujemy innych zmian, których strony również mogą dokonać.

Pani minister, bo rozmawialiśmy o tym już tysiąc razy, więc zostawiam to pod uwagę co do, po prostu, być może jeszcze ulepszenia.

Sekretarz stanu w KPRM, pełnomocnik rządu do spraw równości Katarzyna Kotula:

My patrzymy na to w ten sposób, że ten ust. 2 w art. 13 mógłby być usunięty całkowicie. Tak. Ust. 2 w art. 13 wydaje się być w takim razie zbędny.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

A w takim razie, który artykuł mówiłby o możliwości zmiany?

Sekretarz stanu w KPRM, pełnomocnik rządu do spraw równości Katarzyna Kotula:

Art. 7 ust. 6 mówi o zmianach w umowie w zakresie, o którym mowa w ust. 3. Mogą być dokonywane w formie aktu notarialnego pod rygorem nieważności. I tyle.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Dobrze. To ja już nie mam pytań. Czyli rozumiem, że skoro dzisiaj nie ma tej poprawki, to...

Poseł Katarzyna Ueberhan (Lewica):

Pani przewodnicząca, można złożyć taką poprawkę dotyczącą wykreślenia. To jest prosta poprawka. Mogę ją złożyć.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Tak, bo odniesienie do kwestii majątkowej czy wspólności, czy rozdzielności, też jest w art. 7. Czy Biuro Legislacyjne widzi tutaj spójność?

Legislator z BL Łukasz Nykiel:

Szanowna pani przewodnicząca, to tak ad hoc odpowiadając, wydaje się, że rzeczywiście art. 13 ust. 2 jest zbędny wobec art. 7 ust. 6. Element, o którym tutaj mówimy, czyli ustrój majątkowy, jest w art. 7 ust. 3 pkt 1. Czyli ten ust. 6 art. 7 obejmowałby swoim zakresem te regulacje, więc wydaje się, że... To znaczy, przychylamy się do tej propozycji. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Dobrze. Czyli rozumiem... A rząd ocenia pozytywnie. Tak, bardzo proszę, pani poseł.

Poseł Barbara Oliwiecka (Centrum):

Bo ja rozumiem – tylko proszę mnie upewnić, pytam – że kwestia wspólnoty majątkowej to są zapisy szczegółowe umowy? Czy ogólne? Bo ust. 6 art. 7 mówi, że o zmianach w zakresie danych objętych tylko ogólną częścią umowy, a nie szczegółowych.

Sekretarz stanu w KPRM, pełnomocnik rządu do spraw równości Katarzyna Kotula:

Wersja z poprawki brzmi: zmiany w umowie w zakresie, o którym mowa w ust. 3, pani poseł. I tam w ust. 3...

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

One zostały zmienione.

Poseł Barbara Oliwiecka (Centrum):

Aha, zostały zmienione. Dobrze, rozumiem. Tak, już jestem w domu. Dziękuję.

Poseł Barbara Dolniak (KO):

A w którym będzie teraz o możliwości zmiany?

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Zmieniony poprawką art. 7 ust. 6. On został zmieniony, czyli...

Sekretarz stanu w KPRM, pełnomocnik rządu do spraw równości Katarzyna Kotula:

Zmiany w umowie w zakresie, o którym mowa w ust. 3, mogą być dokonywane w formie aktu notarialnego pod rygorem nieważności.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Dobrze. Czy mamy poprawkę? Mamy. Dobrze.

W takim razie głosujemy poprawkę pani przewodniczącej Ueberhan wykreślającą z art. 13 ust. 2. Kto jest za? Kto jest przeciw? Kto się wstrzymał? Poproszę o wyniki.

Głosowało 8 posłów, 8 posłów było za, nikt się nie wstrzymał, nikt nie głosował przeciw. Poprawka uzyskała większość.

Tym samym art. 13 został rozpatrzony. Art. 14. Nie ma poprawek.

Legislator z BL Łukasz Nykiel:

Jedna uwaga Biura.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Bardzo proszę, Biuro Legislacyjne.

Legislator z BL Łukasz Nykiel:

Mamy tutaj tylko jedną taką uwagę, może prośbę też do pani minister o to, żeby potwierdziła, że taka jest intencja, że jest to świadoma decyzja projektodawcy.

Chodzi o art. 14 ust. 2 pkt 1 lit. c. W przypadku braku odmiennego postanowienia w umowie do majątku wspólnego wchodzi pobrane po jej zawarciu dochody z majątku wspólnego. I tu mamy tę różnicę. Pytanie właśnie, czy uzasadnioną względem Kodeksu rodzinnego, który wskazuje, że dochody z majątku osobistego każdego z małżonków należą do majątku wspólnego. Natomiast w projekcie takiego przepisu brakuje. Czyli w sytuacji, kiedy będziemy mieli mieszkanie, które zostało nabyte przed umową przez stronę A umowy, czyli będzie to majątek osobisty, czynsz z najmu nie będzie wchodził do majątku wspólnego. Pytanie na tym przykładzie, czy można powiedzieć, że jest to świadoma decyzja projektodawcy?

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Bardzo proszę, pani minister.

Sekretarz stanu w KPRM, pełnomocnik rządu do spraw równości Katarzyna Kotula:

Tak, to świadoma decyzja. Czynsz nie wchodzi do majątku wspólnego. Jest to świadome, celowe rozwiązanie, które także jest różnicujące względem wspólności małżeńskiej. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Dziękuję bardzo. Czy są pytania, uwagi? Jeśli nie, art. 14 został rozpatrzony. Do art. 15 mamy poprawkę, tak?

Poseł Katarzyna Ueberhan (Lewica):

Tak. Zgłosiłam poprawkę nadającą nowe brzmienie art. 15. De facto polega ona na dodaniu do listy wykluczeń z majątku wspólnego również majątkowych praw autorskich.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Dobrze.

Sekretarz stanu w KPRM, pełnomocnik rządu do spraw równości Katarzyna Kotula:

Pozytywnie.

Legislator z BL Łukasz Nykiel:

Nie zgłaszamy uwag.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Bardzo proszę.

Przedstawicielka Stowarzyszenia Kampania Przeciw Homofobii Annamaria Linczowska:

Dziękuję bardzo. Ja mam bardzo krótką uwagę dotyczącą pkt 1 art. 15, a mianowicie niewchodzenia w skład majątku wspólnego przedmiotów majątkowych nabytych przez dziedziczenie, zapis i darowiznę. Chciałabym zwrócić uwagę, że tak skonstruowany przepis wyłącza możliwość innej decyzji, innej woli testatora czy darczyńcy. Jest to pewnego rodzaju różnica w porównaniu do małżeńskiej wspólności. Chciałabym zwrócić uwagę, że trudno mi znaleźć uzasadnienie dla tego. Z perspektywy naszego Stowarzyszenia Kampanii Przeciw Homofobii jest to pewnego rodzaju ograniczenie zarówno swobody testowania, jak i rozporządzania swoim majątkiem przez darowiznę. Dlatego chciałabym zasygnalizować być może rozważenie uzupełnienia o możliwość wprowadzenia: „chyba że darczyńca zdecyduje inaczej”. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Dziękuję bardzo. Głosujemy poprawkę do art. 15.

Kto jest za? Kto jest przeciw? Kto się wstrzymał? Proszę o wyniki. Poprawka uzyskała większość.

Głosowało 10 posłów, 9 było za, 1 osoba wstrzymała się od głosu. Art. 15 został rozpatrzony. Art. 16. Poprawek nie ma. Biuro Legislacyjne, bardzo proszę.

Legislator z BL Łukasz Nykiel:

Biuro ma jedno pytanie. Tu prośba też do pani minister o to, żeby wskazać – i chcielibyśmy to już w tych przepisach, które nie są objęte poprawkami, ująć w sposób jednolity – bo mamy raz używany zwrot „zawarcie małżeństwa”, a raz „zawarcie związku małżeńskiego”. Proponowalibyśmy to ujednolicić. W Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym nie jest to ujednolicone, ale to wynika też z faktu, że jest to ustawa już kilkudziesięcioletnia, wielokrotnie nowelizowana. Natomiast tu, tworząc nowe przepisy, proponowalibyśmy ująć to jednolicie. Bardzo byśmy tylko prosili o wskazanie właściwej formy. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Czy już dzisiaj właściwą formę można wskazać, pani minister?

Sekretarz stanu w KPRM, pełnomocnik rządu do spraw równości Katarzyna Kotula:

Tak, tak, pani przewodnicząca. Oczywiście przychylamy się do tej uwagi. Rzeczywiście...

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Ale jaka forma?

Sekretarz stanu w KPRM, pełnomocnik rządu do spraw równości Katarzyna Kotula:

Dobrze. Jak państwo dadzą dokończyć...

Poseł Katarzyna Ueberhan (Lewica):

Która z tych dwóch form?

Sekretarz stanu w KPRM, pełnomocnik rządu do spraw równości Katarzyna Kotula:

...zdanie. Małżeństwo.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Zawarcie małżeństwa?

Sekretarz stanu w KPRM, pełnomocnik rządu do spraw równości Katarzyna Kotula:

Tak.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Tak. Dobrze. Dziękuję bardzo. Nie widzę uwag.

Poseł Barbara Dolniak (KO):

Czemu małżeństwa?

Sekretarz stanu w KPRM, pełnomocnik rządu do spraw równości Katarzyna Kotula:

Dlatego, pani poseł, że w k.r.o. mamy czasem związek małżeński, a czasem małżeństwo. Nie jest ta nomenklatura ujednolicona. Natomiast rozumiem, że sugestia Biura Legislacyjnego jest taka...

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Żeby to ujednolicić.

Sekretarz stanu w KPRM, pełnomocnik rządu do spraw równości Katarzyna Kotula:

Żeby to ujednolicić. Żebyśmy w tej ustawie nie różnicowali.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Dziękuję bardzo. Art. 16 został rozpatrzony.

Art. 17, poprawek nie ma. Czy Biuro Legislacyjne? Przedstawiciel rzecznika praw obywatelskich, bardzo proszę.

Naczelnik Wydziału Prawa Rodzinnego Zespołu Prawa Cywilnego w BRPO Oliwia Rybczyńska-Gryguc:

Ja tylko krótko chciałam zwrócić uwagę na odniesienie do art. 43 par. 3 Kodeksu rodzinnego, który mówi o tym, że przy ocenie, w jakim stopniu każdy z małżonków przyczynił się do powstania majątku wspólnego, uwzględnia się także nakład osobistej pracy przy wychowaniu dzieci we wspólnym gospodarstwie domowym. A jednocześnie tutaj w tej ustawie można powiedzieć, że projektodawca pozostaje niekonsekwentny, bowiem w przepisie mówiącym o zaspokajaniu wspólnych potrzeb nie uwzględnia wychowania małoletnich dzieci. Pozostaje więc pewna niespójność.

Sekretarz stanu w KPRM, pełnomocnik rządu do spraw równości Katarzyna Kotula:

Tak. Niestety z bólem serca rzeczywiście przyznaję, że przepisy, które odnosiły się do tak zwanej pieczy faktycznej, małej pieczy, do opiekuna faktycznego, nie znalazły się w tej wersji projektu i...

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Było to celowe.

Sekretarz stanu w KPRM, pełnomocnik rządu do spraw równości Katarzyna Kotula:

Było to częścią uzgodnień także międzyresortowych. W związku z tym jest to tak różnicowane.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Dziękuję bardzo. Art. 17 został rozpatrzony.

Art. 18, poprawek nie ma. Czy Biuro Legislacyjne? Dziękuję bardzo. Art. 18 został rozpatrzony.

Art. 19. Bardzo proszę, pani przewodnicząca Ueberhan.

Poseł Katarzyna Ueberhan (Lewica):

Tak, do art. 19 mam poprawkę, która dostosowuje treść przepisu do treści odpowiadającego mu art. 33 pkt 10 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Dziękuję bardzo. Czy są uwagi do tej poprawki?

Legislator z BL Łukasz Nykiel:

Biuro nie zgłasza.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Dziękuję bardzo. Ministerstwo?

Sekretarz stanu w KPRM, pełnomocnik rządu do spraw równości Katarzyna Kotula:

Pozytywnie.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Dziękuję. W takim razie poddaję poprawkę pod głosowanie.

Kto jest za przyjęciem poprawki? Kto jest przeciw? Kto się wstrzymał? Dziękuję bardzo.

Proszę o wyniki. Poprawka uzyskała większość.

Głosowało 9 posłów, 9 było również za, nikt nie był przeciw, nikt się nie wstrzymał.

Art. 19 został rozpatrzony.

Art. 20. Czy są poprawki? Nie widzę. Czy są uwagi? Nie widzę. Art. 20 został rozpatrzony.

Art. 21. Poprawek nie ma. Czy są uwagi? Nie widzę. Art. 21 rozpatrzony.

Art. 22. Poprawek nie ma. Czy są uwagi? Nie ma uwag. Art. 22 został rozpatrzony.

Art. 23. Bardzo proszę panią przewodniczącą o zgłoszenie poprawki.

Poseł Katarzyna Ueberhan (Lewica):

Nowe brzmienie art. 23 ma na celu doprecyzowanie przepisu. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Czy są uwagi Biura Legislacyjnego?

Legislator z BL Łukasz Nykiel:

Nie zgłaszamy uwag.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Nie widzę. W takim razie głosujemy poprawkę.

Kto jest za przyjęciem poprawki? Kto jest przeciw? Kto się wstrzymał? Bardzo proszę o wyniki.

Głosowało 10 posłów, za było 9, nikt nie był przeciw, 1 osoba się wstrzymała. Poprawka uzyskała większość. Tym samym art. 23 został rozpatrzony.

Art. 24. Bardzo proszę, pani przewodnicząca.

Poseł Katarzyna Ueberhan (Lewica):

Poprawka nadaje nowe brzmienie, które też ma charakter doprecyzowujący w stosunku do obecnego brzmienia.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Czy Biuro Legislacyjne ma uwagi?

Legislator z BL Łukasz Nykiel:

Nie zgłasza uwag.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Dziękuję bardzo. Art. 24 będziemy... Tak, przepraszam. Poprawkę do artykułu będziemy głosować.

Kto jest za przyjęciem poprawki? Kto jest przeciw? Kto się wstrzymał? Dziękuję bardzo. Proszę o wyniki.

Głosowało 10 posłów, nikt nie był przeciw, nikt się nie wstrzymał. Poprawka uzyskała większość.

Art. 24 został rozpatrzony.

Art. 25. Poprawek nie ma. Czy Biuro Legislacyjne ma uwagi?

Legislator z BL Łukasz Nykiel:

Nie ma.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Nie ma. W związku z tym art. 25 został rozpatrzony.

Art. 26. Bardzo proszę, jest poprawka.

Poseł Katarzyna Ueberhan (Lewica):

Tak. Poprawka nadaje nowe brzmienie, które doprecyzowuje warunek, który uniemożliwiało uznanie umowy za nieważną. Tyle.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Dziękuję bardzo. Czy są uwagi do tej poprawki? Bardzo proszę, Biuro Legislacyjne.

Legislator z BL Łukasz Nykiel:

To znaczy, mamy jedną wątpliwość, pani przewodnicząca. Zwracam się też do pani przewodniczącej Ueberhan, która jest wnioskodawcą poprawki.

W zakresie art. 26 pkt 5, czyli chodzi o przesłankę unieważnienia w sytuacji, kiedy mamy zawarcie umowy przez osobę, która zawarła wcześniej inną umowę albo pozostawała w związku małżeńskim. Tutaj będzie oczywiście nasza zmiana redakcyjna, natomiast jedna rzecz: w art. 6 w pkt 5 mamy – i to, rozumiem, pozostaje w projekcie – również inny związek zawarty w celu wspólnego pożycia zgodnie z prawem innego niż Rzeczpospolita Polska państwa, który w świetle prawa polskiego nie jest uznawany za małżeństwo. I pytanie, czy art. 26 pkt 5 nie powinien też być uzupełniony o ten inny związek? A jeżeli nie, to dlaczego nie jest?

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Bardzo proszę, pani minister.

Poseł Katarzyna Ueberhan (Lewica):

Ja wiem, z czego to wynika, ale...

Sekretarz stanu w KPRM, pełnomocnik rządu do spraw równości Katarzyna Kotula:

Dziękujemy. Jeśli chodzi o tę uwagę Biura Legislacyjnego, to jest to kwestia uwspólnienia z jedną z poprawek, która nie została wprowadzona, więc oczywiście z wnioskodawczynią tej poprawki... Chciałabym zapytać panią wnioskodawczynię, czy jesteśmy w stanie to technicznie...

Poseł Katarzyna Ueberhan (Lewica):

To też pytanie, które jest...

Sekretarz stanu w KPRM, pełnomocnik rządu do spraw równości Katarzyna Kotula:

I do Biura Legislacyjnego. Czy możemy to teraz jeszcze technicznie zmienić autopoprawką do poprawki, czy zostawiamy to na drugie czytanie?

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Czyli poprawkę zostawiamy czy wycofujemy?

Sekretarz stanu w KPRM, pełnomocnik rządu do spraw równości Katarzyna Kotula:

Zostawilibyśmy całą poprawkę.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Dobrze. Dobrze.

Sekretarz stanu w KPRM, pełnomocnik rządu do spraw równości Katarzyna Kotula:

Sekundę. Z autopoprawką wnioskodawczyni, tak?

Poseł Katarzyna Ueberhan (Lewica):

Moment.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Dobrze, to wycofajmy ten artykuł. Moment.

Poseł Katarzyna Ueberhan (Lewica):

Jest taka propozycja uzgodniona z Biurem Legislacyjnym: ponieważ obecnie i tak mamy niezgodność w art. 26, to wycofanie poprawki nie poprawi sytuacji, przynajmniej w tym zakresie. A ponieważ do tej kwestii i tak wrócimy w drugim czytaniu, to propozycja jest taka, żeby przyjąć poprawkę w brzmieniu zaproponowanej poprawką, przyjąć art. 26, a kwestię niezgodności rozwiążemy w drugim czytaniu. Taka jest moja propozycja. Czyli głosujemy poprawkę.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Dobrze. W takim razie poddaję poprawkę pod głosowanie.

Kto jest za przyjęciem poprawki? Kto jest przeciw? Kto się wstrzymał? Proszę o wyniki. Głosowało 9 posłów, nikt nie był przeciw, nikt się nie wstrzymał, 9 posłów było za. Poprawka uzyskuje większość.

W związku z tym art. 26 zostaje rozpatrzony.

Posel Katarzyna Ueberhan (Lewica):

Do art. 27 też mam poprawkę.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Art. 27. Bardzo proszę, poprawka.

Posel Katarzyna Ueberhan (Lewica):

Do art. 27 jest doprecyzowująca poprawka: po wyrazie „oświadczenie” dodajemy wyrazy „o zawarciu umowy”. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Dziękuję bardzo. Biuro Legislacyjne?

Legislator z BL Łukasz Nykiel:

Do poprawki, pani przewodnicząca, nie zgłaszamy uwag. Natomiast mamy pewną wątpliwość do art. 27 w zakresie, który nie jest objęty poprawką. Nie wiem, czy teraz ją zgłosić, czy po prze głosowaniu poprawki.

Posel Katarzyna Ueberhan (Lewica):

To może od razu?

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Bardzo proszę.

Legislator z BL Łukasz Nykiel:

Od razu, tak? Jeśli chodzi o art. 27, to zwracamy tu uwagę, że w naszej ocenie brakuje przepisu, który określiłby właściwość rzeczową sądu. Art. 4, tam, gdzie mamy przesłanki i powództwo o ustalenie nieistnienia umowy, jest wyraźne wskazanie, że będzie to sąd okręgowy. I tak też zostało to ujęte w poprawce. Każdy, kto ma w tym interes prawny, może wystąpić do sądu okręgowego właściwego dla miejsca zawarcia umowy z powództwem o ustalenie nieistnienia umowy. Skoro tam została określona zarówno właściwość miejscowa, jak i właściwość rzeczowa, to tu, wydaje się, że taka właściwość też powinna zostać określona.

Natomiast jest też jeszcze taka dodatkowa wątpliwość, którą można mieć. Trzeba mieć na względzie, że art. 17 Kodeksu postępowania cywilnego zawiera przepis ogólny o właściwości rzeczowej sądu w sprawach cywilnych i wydaje się, że należałoby przemyśleć – ale to jest raczej dopiero na etap drugiego czytania, bo w tej chwili trudno by było taki przepis stworzyć – czy regulacja dotycząca właściwości rzeczowej sądu powinna być w ustawie o wspólnym pożyciu, zarówno w art. 4, jak i w art. 26, czy też jednak w Kodeksie postępowania cywilnego. Wydaje się, że to drugie rozwiązanie jest systemowo lepsze, bo do tego właśnie jest stworzony Kodeks postępowania cywilnego, żeby w nim wszystkie te elementy procedury były zawarte. Natomiast zgłaszamy tę niespójność, że w art. 4 jest wskazana właściwość sądu okręgowego, a w art. 26 takiej właściwości nie ma. Dziękuję.

Sekretarz stanu w KPRM, pełnomocnik rządu do spraw równości Katarzyna Kotula:

Dziękuję. To ja tylko króciutko się odniosę, że ta zmiana jest w ustawie wprowadzającej właściwość sądu okręgowego określona w projektowanym druku nr 2111 w odniesieniu do art. 41a, czyli jest ta zmiana.

Posel Katarzyna Ueberhan (Lewica):

To będzie zmiana w k.p.c.?

Sekretarz stanu w KPRM, pełnomocnik rządu do spraw równości Katarzyna Kotula:

Tak, będzie zmiana w k.p.c., w przepisach wprowadzających. Czy to wyczerpuje odpowiedź?

Posel Barbara Dolniak (KO):

Ale to oznacza, że musicie zlikwidować inne wskazania, bo musi być wszystko.

Sekretarz stanu w KPRM, pełnomocnik rządu do spraw równości Katarzyna Kotula:

Rozumiem, że to jest kwestia konsekwencji.

Posel Barbara Dolniak (KO):

Tak, musi być konsekwencja. Czyli trzeba się wycofać z tego wcześniejszego zapisu, jeżeli to mają być przepisy wprowadzające.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Jaka jest sugestia Biura Legislacyjnego?

Legislator z BL Łukasz Nykiel:

Sugestia jest taka, żebyśmy to oczywiście zostawili do drugiego czytania, bo też poza tą kwestią, że należałoby, jeżeli mamy to uregulowane w k.p.c., wyrugować to z ustawy głównej. Natomiast wydaje mi się, że pani minister mówiła tu o art. 41a k.p.c. Z tego, co pamiętam, to przepisy w okolicach tego artykułu dotyczą nie właściwości rzeczowej, a właściwości miejscowej. Zatem to też w naszej ocenie nie będzie odpowiadało na wątpliwości, czy to ma być sąd rejonowy, czy sąd okręgowy, ale będzie wskazanie, jak rozumiem, że to jest sąd właściwy dla danego miejsca. Więc to też do końca chyba nie jest...

Posel Katarzyna Ueberhan (Lewica):

Myślę, że to wymaga jeszcze przedyskutowania i zostawienia na drugie czytanie, żeby doprecyzować. Bo nie rozstrzygniemy tego w tej chwili. Dziękuję.

Legislator z BL Łukasz Nykiel:

Tak. Na pewno. Dziękuję.

Sekretarz stanu w KPRM, pełnomocnik rządu do spraw równości Katarzyna Kotula:

Zostawiamy na drugie czytanie.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Dziękuję bardzo. Poprawka do art. 27 poddawana będzie w tej chwili pod głosowanie.

Kto jest za przyjęciem? Kto jest przeciw? Kto się wstrzymał? Proszę o wyniki. Dziękuję.

Głosowało 10 posłów, nikt nie był przeciw, nikt się nie wstrzymał. Wszyscy byli za. Dziękuję.

Poprawka uzyskała większość.

Art. 27 został rozpatrzony.

Art. 28. Poprawek nie ma. Bardzo proszę, Biuro Legislacyjne.

Legislator z BL Łukasz Nykiel:

Jeśli chodzi o art. 28, to tutaj też mamy wątpliwość, natomiast, powiedzmy w ten sposób, że ona pewnie też nie jest do rozstrzygnięcia na posiedzeniu Komisji. Zwracamy jednak uwagę na to, że mówimy tutaj o ustaniu umowy, co z takiego cywilistycznego punktu widzenia wydaje się chyba niewłaściwym rozwiązaniem, bo raczej ustaje małżeństwo czy jakiś stosunek tego typu jak małżeństwo, a nie umowa cywilnoprawna. Tu raczej mówimy o rozwiązaniu, wypowiedzeniu. Tego typu kategorie powoływane są w przepisach.

Natomiast, powiem szczerze, w toku naszych rozmów z KPRM nie znaleźliśmy lepszego odpowiednika. Zatem, biorąc pod uwagę, że nie znaleźliśmy lepszego odpowiednika dla tego wyrazu, to proponujemy pozostawić zwrot „ustaniu”, z tą świadomością, że nie jest to chyba do końca właściwe. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Dziękuję bardzo. Art. 28 został rozpatrzony.

Art. 29. Poprawek nie ma. Czy są uwagi? Bardzo proszę.

Legislator z BL Łukasz Nykiel:

Tutaj mamy tylko pytanie, to znaczy, taka sygnalizacja, bo sprawdzaliśmy, tego w druku nr 2111 bodajże nie ma, więc proszę mnie poprawić, jeżeli się mylę. Natomiast ten przepis, art. 29, powinien również mieć konsekwencje w art. 447 k.p.c., który po nowelizacji, po zmianach wprowadzonych ustawą główną, powinien się odnosić także do spraw o unieważnienie umowy. A tego na razie w przepisach wprowadzających nie ma, więc to jest do uzupełnienia na etapie prac nad tamtym projektem. Dziękuję.

Sekretarz stanu w KPRM, pełnomocnik rządu do spraw równości Katarzyna Kotula:

Dziękujemy. Przyjmujemy, dodamy.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Dziękuję. Art. 29 został rozpatrzony.

Do art. 30 jest poprawka. Bardzo proszę.

Posel Katarzyna Ueberhan (Lewica):

Jest to nowe brzmienie, które też ma charakter doprecyzowujący.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Dziękuję bardzo. Czy są uwagi? Bardzo proszę, Biuro.

Legislator z BL Łukasz Nykiel:

Tu też uwaga *de lege ferenda* w tym sensie, że do drugiego czytania. Tu też nie mamy wskazanej właściwości rzeczowej, czyli inaczej, jak w art. 4. Natomiast pewnie regulacja kompleksowa powinna się znaleźć w art. 17 k.p.c., co pewnie będzie uzupełnione na etapie prac nad projektem ustawy wprowadzającej.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Dziękuję bardzo. Poddaję poprawkę do art. 30 pod głosowanie.

Kto jest za? Kto jest przeciw? Kto się wstrzymał? Dziękuję. Poproszę o wynik.

Głosowało 10 posłów, 10 było za, nikt nie był przeciw, nikt się nie wstrzymał. Poprawka uzyskała większość.

Art. 30 został rozpatrzony.

Bardzo proszę, do art. 31 jest poprawka.

Posel Katarzyna Ueberhan (Lewica):

Tak. Nowe brzmienie, które doprecyzowuje dotychczasowe brzmienie, to znaczy przedmiotem zmiany jest art. 31 pkt 4. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Bardzo proszę. Czy Biuro Legislacyjne?

Legislator z BL Łukasz Nykiel:

Nie zgłaszamy uwag.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Czy ministerstwo popiera?

Sekretarz stanu w KPRM, pełnomocnik rządu do spraw równości Katarzyna Kotula:

Pozytywna. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Urszula Pasławska (PSL-TD):

Dziękuję. Poddaję poprawkę pod głosowanie.

Kto jest za? Kto jest przeciw? Kto się wstrzymał? Proszę o wyniki. Poprawka uzyskała większość.

Głosowało 10 posłów, 10 było za, nikt nie był przeciw, nikt się nie wstrzymał.

Art. 31 został rozpatrzony.

Ostatni artykuł to art. 32. Nie ma poprawek. Czy są uwagi? Dziękuję bardzo.

Art. 32 został rozpatrzony.

Zgodnie z zapowiedzią na początku rozpatrywania projektu ustawy, końcowe głosowanie nad przyjęciem całego projektu ustawy odbędzie się dopiero po szczegółowym rozpatrzeniu projektu ustawy wprowadzającej. Poproszę prezydium i Biuro Legislacyjne o pozostanie celem uzgodnienia terminu przyszłej Komisji, tak byśmy zgodnie z planem i kalendarzem, również z informacją dla państwa, mogli przedstawić harmonogram dalszych posiedzeń.

Zamykam posiedzenie Komisji.